

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Spolupráce mateřské školy s rodinou

Vypracovala: Nikol Šebková

Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Spolupráce mateřské školy s rodinou jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 27.3.2015

podpis:.....

Nikol Šebková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Olze Vaněčkové za odborné vedení, cenné rady a připomínky při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat celé své rodině a přátelům za ochotu, pomoc, podporu a trpělivost nejen při psaní bakalářské práce ale i po celou dobu mého studia.

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce se zabývá tematikou spolupráce mateřské školy s rodinou, kdy se nejprve věnuje jednotlivým aktérům výchovy a vzdělávání dítěte, a to prvotně rodině a poté škole. Dále jsou uvedeny dokumenty pro předškolní vzdělávání, ve kterých je spolupráce zakotvena. Cíleně byly vybrány tři alternativní programy, které staví na kooperaci s rodinou. Jako základ pro efektivní spolupráci se jeví dobrá komunikace mezi rodiči a pedagogy, proto je poslední kapitola věnována právě komunikaci a s ní souvisejícím formám spolupráce. Výzkumná část je zaměřena na konkrétní mateřskou školu, kdy cílem je zjistit, v jaké míře spolupracuje škola s rodinou.

Klíčová slova: mateřská škola, rodina, spolupráce, komunikace, předškolní vzdělávání, dokumenty pro předškolní vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with an issue of cooperation between nursery schools and families. First, it focuses on the individual people involved in the education process of a child; mainly on the parents, but also on the nursery school. Furthermore, the thesis presents documents for pre-school education about the cooperation. Three alternative programs that are based on the cooperation with families were intentionally chosen for this thesis. A good communication between educators and parents seems to be the principal basis for such a cooperation, which is why this issue is elaborated on in the last chapter. The research section focuses on a particular nursery school; the goal of the research is to find out how much the nursery school cooperates with the families.

Keywords: kindergarten, family, cooperation, communication, pre-school education, documents for pre-school education

OBSAH

ÚVOD	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 RODIČE A ŠKOLA.....	9
1.1 Vývoj vztahů rodina - škola.....	9
1.2 Význam rodiny pro vývoj dítěte	10
1.2.1. Vrstvení dítěte do rodiny	11
1.3 Role rodičů ve vztahu ke škole	12
1.4 Předškolní vzdělávání	13
1.4.1. Profesní kompetence učitelky v mateřské škole	14
2 SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODINOU V DOKUMENTECH PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	16
2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.....	16
2.1.1 Školní vzdělávací program	17
2.2 Alternativní programy	19
2.2.1 Vzdělávací program Začít spolu	19
2.2.2 Zdravá mateřská škola	21
2.2.3 Waldorfská škola	22
3 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY.....	23
3.1 Komunikace	23
3.1.1 Komunikace s rodiči.....	24
3.1.2 První setkání rodičů s učiteli.....	25
3.1.3 Přístupy učitele k rodičům	27
3.2 Další formy spolupráce	28
3.2.1 Společné akce rodičů s dětmi pořádané školou	29

3.2.2	Jiné možnosti spolupráce	30
	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	32
II.	PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
4	VÝCHODISKA PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE	33
4.1	Hlavní cíle práce.....	33
4.2	Výzkumný problém.....	33
4.3	Výzkumné otázky	34
5	METODIKA.....	35
5.1	Charakteristika zkoumaného souboru	35
5.2	Metoda sběru dat	35
6	VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH DAT A JEJICH PREZENTACE	37
6.1	Rozhovor s učiteli.....	37
6.2	Dotazník pro rodiče	39
7	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	58
	ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	61
	SEZNAM GRAFŮ	63
	SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma: „Spolupráce mateřské školy s rodinou“. Cílem této práce je poukázat na význam dvou hlavních aktérů výchovně vzdělávacího procesu předškolního vzdělávání a provést výzkumné šetření v konkrétní mateřské škole, které nám ukáže, jaký postoj mají rodiče a pedagogové k dané problematice. Téma považuji za aktuální, protože v posledních letech došlo k značnému obratu ve vztazích rodina-škola. Dnes se školství snaží upřednostňovat demokratické vztahy, jak v řízení školy, tak ve spolupráci s rodiči dítěte. Je tedy důležité posilovat kooperaci mezi hlavními aktivními činiteli výchovy a vzdělávání dětí, to znamená mezi rodiči a učiteli.

V teoretické části se prvotně zabýváme jednotlivými aktéry výchovy a vzdělávání dítěte a to konkrétně rodinou a školou, kdy rodina je hlavním aktivním účastníkem a mateřská škola pouze doplňujícím. V návaznosti jsou rozebrány role rodiče ve vztahu ke škole a profesní kompetence učitele. Práce se dále zaměřuje na spolupráci mezi mateřskou školou a rodinou, která je zakotvena v dokumentech pro předškolní vzdělávání. Dále byly vybrány tři alternativní programy, řadící mezi své nejdůležitější principy právě spolupráci s rodiči. V závěru teoretické části se dostáváme ke spolupráci jako takové, kdy základem pro efektivní spoluúčast rodičů je komunikace mezi pedagogy a rodiči. Poté jsou uvedeny možnosti spolupráce včetně akcí pořádané školou pro děti a jejich rodiče, kdy jsou tyto aktivity považovány za důležité hlavně pro společné setkávání a tím i prohlubování vztahů.

Ve výzkumné části budeme zjišťovat, v jaké míře spolupracují rodiče s mateřskou školou. Jedná se o případovou studii mateřské školy, která se nachází v menší obci. Výzkum zachytí zkušenosti rodičů a učitelů v oblasti komunikace a zmapuje využívané formy kooperace mezi nimi. Bude zvolen smíšený výzkumný přístup, z něhož bude patrné, jaký postoj mají rodiče a učitelé na zavedenou spolupráci v jejich škole. Závěr práce bude patřit výsledkům výzkumného šetření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODIČE A ŠKOLA

Podle většiny pedagogů je kooperace a dobré vztahy mezi rodinou a školou základ pro fungující vzdělávání dětí. K tomuto tvrzení se však pedagogika dopracovala teprve nedávno. Dříve bylo bráno, že škola a rodina jsou dva různí aktéři, kteří na sobě nejsou závislí. Bylo dáno, že povinností školy je vzdělávat a povinností rodičů vychovávat. Až v osmdesátých letech se začal upřednostňovat přístup, kdy by měla škola a rodina společně komunikovat a spolupracovat jako jeden celek a stát se rovnocennými partnery, kteří se navzájem doplňují (Průcha, 2000).

V současné době má mateřská škola doplňovat výchovu rodiny dítěte, tudíž se pak také společně podílet na předškolním vzdělávání. Učitel dítěte by měl přijmout rodiče jako partnera a vytvářet tak mezi sebou fungující prostředí, které bude pro dítě tou nejlepší cestou k dobrému vzdělávání (Svobodová, 2010).

1.1 Vývoj vztahů rodina - škola

Dříve byly v naší společnosti vztahy mezi rodinou a školou považovány za málo podstatné a tudíž omezené, zejména pokud se jednalo o školu mateřskou. Dá se říci, že šlo jen o nejnutnější komunikaci mezi rodičem a učitelem. Rodiče nebyli zapojováni do žádných interních záležitostí školy a naopak učitelé nebyli informováni o rodinném životě dítěte. Ke kontaktům docházelo jen v naléhavých případech a to například, když dítě zanedbávalo učivo, docházku nebo bylo nutné řešit něco ohledně jeho chování (Průcha, 2009).

Úloha rodiče byla odvést dítě do školky a škola převzala odpovědnost a měla za úkol zdokonalovat ho v jeho intelektu, vést dítě k morálce a začlenit ho do společnosti. Dříve se to takto považovalo za běžné a rodiče tudíž ani nenapadlo, že by nějakým způsobem mohli zasahovat do vnitřních záležitostí školy (Rabušicová, 2004).

Teprve v sedmdesátých až osmdesátých letech dvacátého století se situace začala měnit. Rodiče byli upozorněni na to, že se mohou stát spoluaktéry dění ve škole. Nejdříve se však jen dotazovali například na prospěch žáka, konzultovali jeho chování a poté se až začali postupně zapojovat i do různých aktivit ve třídě (Průcha, 2009). „V devadesátých letech nastaly v řadě zemí také legislativní změny, jež oficiálně rozšířily rodičovská práva a umožnily zapojení rodičů do spolurozhodování a školním dění nad rámec běžných konzultací.“ (Průcha, 2009. s. 319). Tato podstatná změna vedla k posílení vztahu mezi rodiči a učiteli. Patří sem posilování demokratičnosti, zlepšování vzdělávání, možnost výběru školy, a nahlédnout do dění ve školách jak pro rodiče, tak pro veřejnost, které bylo dříve značně omezeno (Průcha, 2009).

V současné době je to ve školách tak, že jsou rodiče považováni za nejdůležitější aktéry výchovy a vzdělávání a to ve spolupráci s mateřskou školou. Komunikace mezi rodiči a učiteli je pro vývoj nesmírně důležitý. Navzájem si oba aktéři poskytují informace o dítěti, konzultují a společně tak vytvářejí nejvhodnější cestu ve výchovně-vzdělávacím procesu.

1.2 Význam rodiny pro vývoj dítěte

Mertin a Gillernová (2010, s. 184) uvádí ve své knize, že: „Rodina představuje významné sociální a výchovné prostředí pro vývoj a rozvoj dítěte.“ Pro dítě je nejdůležitější, aby mu měl kdo projevit lásku a zároveň vymezil mantinely v jeho rozvoji a výchově. Měl by to být dospělý a někdo z nejbližších lidí, což je právě nejčastěji rodina. Dítě potřebuje pevné zázemí a útočiště pro vhodnou výchovu a vzdělávání.

Základem pro optimální vývoj dítěte je láskyplný vztah rodičů. Dobrý vztah mezi dítětem, rodiči a dalšími členy, kteří se podílejí na výchově, se nejčastěji vytváří v podobě rovnocenné komunikace, která je podložena pohodovou náladou, společnými činnostmi, naslouchání dítěte a v neposlední řadě také podporou dítěte. Dítě bychom měli brát takové, jaké je a také ho tak do rodiny přijmout, přitom však usměrňovat jeho nepřiměřené chování (Mertin, Gillernová, 2010).

Pokud se dítěti nedostávají výše uvedené kladné postoje, začne tuto skutečnost vnímat. Ve většině případech se pak vytváří nevhodné chování. Dítě má pocit, že se mu nedostává dostatečné množství pozornosti a začne si ji vynucovat. Poté se nevhodné chování přenáší i do mateřské školy. Tito rodiče projevují nedostatek ocenění, spíše připomínají stránky, ve kterých dítě příliš nevyniká, a často se nevyhnou fyzickým trestům (Mertin, Gillernová, 2010).

Chování a vývoj dítěte je ovlivněno stylem výchovy. Rodiče se stávají vzorem pro jejich potomka. Dítě se následně chová podle modelu jeho rodičů a nejbližší společnosti, ve které vyrůstá. Okoukává situace, které se odehrávají doma, v jeho nejpřirozenějším prostředí, a dále tyto situace napodobuje. Tyto situace ovšem nemusí být vždy v souladu s normami chování. V dnešní společnosti působí na rodinu mnoho dalších faktorů, které do jisté míry ovlivňují status rodiny (Jackulíková, 2006).

1.2.1. Vyrůstání dítěte do rodiny

Se vstupem do mateřské školy souvisí už kojenecké období. První rok života je podstatný pro počáteční rozvoj hned několika funkcí. Dítě poznává svět a prostředí, do kterého se narodilo a ve kterém vyrůstá. První pouto, které novorozenec naváže s matkou a hned po porodu je propojeno s emočním stavem matky. Nálady matky včetně stresu velmi působí na její dítě a negativně ho ovlivňuje (Koťátková, 2014).

Pokud jsou u dítěte naplňovány všechny základní fyziologické potřeby, začíná se posilovat citová vazba k matce. Úsměvem začne dítě projevovat spokojenost a později přichází na zvuky, které může vydávat. To se označuje za prvotní komunikaci a vytvoření základu pro socializaci. Od šestého měsíce se začíná dítě pomalu odpoutávat alespoň na malé chvilky (prozkoumání nějaké hračky) tím, že se vzdálí od matky. Již před prvním rokem si dítě hraje jednoduché hry se svými blízkými, což upevňuje vztahy mezi nimi a dále se rozvíjí jeho jemná i hrubá motorika a komunikace (Koťátková, 2014).

Dítě kolem jednoho roku se pomalu začíná stavět na nohy a dělá své první krůčky. Začíná si uvědomovat nastolená pravidla rodiny a učí se je dodržovat, pokud je k tomu však vedeno. Celkově si prohlubuje vztahy, poznává věci kolem sebe a snaží se rozpoznat věci, které jsou mu známé.

Dítě ve třech letech je už schopné relativně dobře komunikovat, má z toho radost, ale řeč se stále zdokonaluje. V tomto období většinou přichází velký zlom, kdy matka vybírá mateřskou školu.

Ve čtyřech letech už nebývá problém se s dítětem domluvit, dokáže se už uspokojivě vyjádřit. Dítě je zralé k navazování dalších vztahů a zvládne být už delší čas bez blízké osoby, nejčastěji matky (Koťátková, 2014).

1.3 Role rodičů ve vztahu ke škole

Rodina je pro dítě základním prostředím k procesu socializace. Socializací rozumíme: *„celoživotní proces, při kterém jsou postupně přebírány normy chování, zvyky, postoje, hodnoty a vzory životních rolí.“* (Sedláčková a kol., 2012, s. 72). Dítě se primárně socializuje v kruhu rodinném, kdy je obklopeno nejbližšími lidmi, upevňuje si tak prvotní vztahy, posiluje si své sebevědomí, učí se zodpovědnosti a základním povinnostem (Sedláčková a kol., 2012).

Ve vztahu ke škole mohou rodiče zaujímat nejčastěji čtyři základní role: Role rodičů můžeme rozdělit podle Rabušicové (2004) na čtyři úlohy: rodič jako klient, rodič jako partner, rodič jako občan a rodič jako problém.

V roli „rodič jako klient“ nebo také zákazník se ocitnou rodiče prvotně, když vybírají školu, kterou bude navštěvovat jejich dítě. Rodiče se snaží vybrat takovou mateřskou školu, aby pro jejich děti byla co nejvíce přínosná. Volba je svobodná, a proto se stávají jednotlivé školy soupeři, rodiče vybírají podle kvality školy. Rodič jako zákazník nemá prvotní úlohu se spolupodílet na vzdělávání a proto mají právo se rozhodovat, zda jsou spokojeni se službami školy nebo se rozhodnou dát dítě jinam.

Další možností jsou „rodiče jako partneři“. Oba aktéři spolu vytvářejí rovnocenný vztah a mají společně rozhodovat o dění ve výchovně vzdělávacím procesu dítěte. Měli by vytvářet prostředí vhodné pro dobrou komunikaci a spolupráci a společně tak diskutovat o nejefektivnějším přínosu pro jejich dítě. Na druhou stranu existují i opačné názory a to takové, že tento vztah mezi pedagogem a rodičem je pouze spíše ideálem a ne skutečností.

Nový přístup a to „rodič jako občan“ se objevil v devadesátých letech, kdy rodič uplatňuje vůči škole svá práva a také odpovědnost ke státní instituci.

Posledním skupinou jsou „rodiče jako problém“. Tuto kategorii můžeme dále rozdělit do tří dalších podob. První označujeme jako „rodiče nezávislé“, kteří jsou nedůvěřiví, nemají potřebu komunikovat nebo spolupracovat. Jde jim spíše o rozvoj individuality jejich dítěte. Druhá skupina byla nazvána jako „špatní rodiče“, kteří téměř vůbec nejeví zájem o vzdělávání dítěte, sami se neinformují o dění ve škole, někteří rodiče školu vyloženě ignorují a neplní ani základní povinnosti. Poslední skupinou jsou „rodiče snaživí“, kteří jsou opakem předchozí skupiny, ale mohou stejně tak představovat problém, protože jsou až přehnaně aktivní, a většinou si ke škole najdou spíše kritiku (Rabušicová a kol., 2004).

1.4 Předškolní vzdělávání

Za předškolní vzdělávání považujeme vzájemné působení dětí a pedagogů, kdy se oba činitelé snaží dojít ke stejnému cíli a dosáhnout tak nejlepších výsledků. Konkrétněji jde o osvojování nových vědomostí, dovedností a celkové vzdělávání dítěte a jeho postoje ve společnosti. Předškolní vzdělávání probíhá v mateřské škole, kde výchovně vzdělávací proces navazuje na ten, který probíhal v rodině, tudíž se ho snaží mateřská škola dostatečně prohlubovat a rozšiřovat dítěti obzor o nové poznatky (Svobodová, 2007).

Předškolní vzdělávání je určené pro děti ve věku od tří do šesti až sedmi let, jedná se tedy o prvotní vzdělávání dítěte vůbec. Mateřské školy jsou děleny na třídy a to buď podle stejného, nebo různého věku, jedná se o heterogenní či homogenní třídy. Předškolní vzdělávání je až sekundární, protože má pouze doplňovat primární rodinnou výchovu a v úzké spolupráci se školou vytvářet takové prostředí, které bude nejeфекtivnější pro celkový rozvoj dítěte. Jedním z úkolů tohoto vzdělávání je připravit dítě na cestu životem, rozvíjet jeho osobnost po všech stránkách (tělesné, duševní,...), dále mu nabídnout pomoc při řešení problému, naučit ho společenské normy chování a být mu nápomocen při jeho seberealizaci (Smolíková, 2004).

Vzdělávání dětí v předškolním věku zajišťují pedagogové, kteří mají požadované vzdělání v oboru. Tito učitelé musí u předškolních dětí naplňovat vzdělávací cíle, ke kterým potřebují jisté profesní kompetence.

1.4.1. Profesní kompetence učitelky v mateřské škole

Učitel v mateřské škole na sebe bere velkou zodpovědnost především za vývoj a rozvoj dítěte. Učitel by měl umět nabídnout širokou škálu činností ze všech oblastí a to konkrétněji například hudební, dramatické, výtvarné atd. Nejedná se však pouze o činnosti ale také o dovednosti, kdy učitel je schopen naslouchat dítěti, být jeho oporou a sledovat dítě, zda se u něj neprojevuje jakýkoliv problém ať už z hlediska emočního či fyzického, z hlediska motoriky a jiné. Musí být také připraven na každodenní setkávání a komunikaci s rodiči, která není vždy lehká. Pedagog by měl být pro dítě partnerem a snažit se mu porozumět. Pedagog v mateřské škole by měl mít příslušné vzdělání, zvládat profesionální přístup a zároveň se dobře orientovat ve vztazích mezi lidmi, protože nepřichází do styku pouze s dětmi, ale musí zvládat komunikaci a veškerý kontakt s kolegy, s ředitelem, s rodiči a dalšími pracovníky školy, se kterými je denně ve styku. (uklízečky, kuchařky). Celkově můžeme tyto interakce nazvat jako síť profesních vztahů (Mertin, Gillernová, 2010).

Když dítě nastoupí do mateřské školy, automaticky se začne vytvářet vztah s dítětem a jeho rodinou, který potrvá po celou dobu docházky dítěte. Pedagog se většinou stává velmi významnou osobou, který může eliminovat takové výchovné rodinné podmínky, jejichž působení je méně příznivé. Proto by se měl snažit proniknout do výchovných stylů, které v rodině převažují, poznávat je a tím se vyhnout negativním účinkům její intervence. Pozorování je nejvhodnější metoda, kterou může učitel v tomto případě použít, má k ní nemálo příležitostí. Styl výchovy v rodině a vzájemnou interakci mezi dítětem a rodičem se projevuje skoro ve všech situacích, které spontánně vznikají, a z každé si můžeme některé informace vzít. Tyto situace nastávají denně (přivítání dítěte, pomoc při oblékání, předávání učitelce a jiné). Je zřejmé, že díky komunikaci má pedagog další možnosti, jak vyhodnotit výchovné prostředí rodiny, pedagog s rodičem diskutuje, povídá si s ním a řeší případné problémy. *„Zkušenosti ukazují, že rodiče mohou do rozhovorů o svém výchovném působení promítat jak reálné postoje a výchovné*

postupy, tak svá přání, společensky žádoucí způsoby výchovy apod., což si ani nemusí uvědomovat.“ (Mertin, Gillernová, 2010 s. 194). Jak uvádějí výše uvedení autoři, děti se chovají přirozeně a proto i tak projevují své chování a promítají do něj, jak vnímají působení rodičů. Projevy můžeme pozorovat při různých činnostech a aktivitách dítěte. Když dítě namaluje obrázek, jak trávilo volný víkend s rodiči nebo si hraje na maminku a na tatínka (pere, vaří, opravuje auto atd.). Učitel však nesmí zapomínat, že doma si dítě hraje zase na paní učitelku. Pro pedagoga jsou významné oba tyto pohledy, jak z hlediska rodiče tak i dítěte.

Rodina není jediným aktérem při výchově a rozvoji dítěte. Je ale tím nejdůležitějším, a proto by měla mít učitelka jako další hlavní aktér, dostatečný přehled. Pedagog se může v tomto případě setkat i s extrémními přístupy stylů výchovy, které jsou zcela nevyhovující a nepříznivé. Učitelka ale nemůže příliš zasahovat do výchovy otce a matky. Má pouze možnost, ukázat dítěti lepší stránky, jiný přístup a částečně tak vynahradit méně vyhovující rodinné prostředí. Důležité je, se také zamyslet nad tím, jaký výchovný styl využívá pedagog při práci s dětmi v mateřské škole a stejně tak si uvědomit, zda je tento styl pro děti vyhovující či nikoli, popřípadě jak se vyvíjel v průběhu praxe. Tyto zpětné vazby se mohou stát velmi inspirativními pro další efektivní práci s dětmi (Mertin, Gillernová, 2010).

2 SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODINOU V DOKUMENTECH PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V následující kapitole bude krátce charakterizován Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Z něj by měl vycházet Školní vzdělávací program, který je povinným dokumentem každé školy a kde by měla být zakotvena spolupráce rodičů. Dále byly vybrány tři alternativní programy a to konkrétněji Program Začít spolu, Zdravá mateřská škola a Waldorfská škola, které podle mého úsudku nejvíce podporují vztah mezi rodiči a školou a tím i její spolupráci. V obou programech jsme se zaměřili na to, jak je v nich kooperace zakotvena. Proto považujeme za důležité věnovat jednu kapitolu v této práci právě těmto dokumentům.

2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

„Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku.“ (Smolíková, 2004, s. 6). Jedná se o dokument, který udává určité hranice pro předškolní výchovu a vzdělávání. Program byl vytvořen na základě demokratických principů a je důkazem toho, že předškolní vzdělávání je považováno jako začáteční období celoživotního vzdělávání, tudíž jako nejdůležitější a nepostradatelná součást. Zároveň udává, že mateřská škola patří do soustavy vzdělávacích zařízení a že splňuje určitá pravidla jako školy na ostatních úrovních. RVP PV stanovuje, že je základem pro vytvoření vlastního školního vzdělávacího programu každé mateřské školy a to podle podmínek v něm uvedených. Každá mateřská škola je tedy pouze omezena mantinely podle RVP PV, které musí brát v potaz, ale má velký prostor pro svou iniciativu a vlastní myšlenky při vytváření školního vzdělávacího programu (Bečvářová, 2003).

2.1.1 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) je základním a povinným dokumentem každé mateřské školy. Bečvářová uvádí, že: „Jde o významný dokument, kterým škola deklaruje svou identitu, hodnotovou orientaci-filozofii a strategii, formální a metodické priority své práce, poskytuje úplné a přehledné informace o poskytovaném vzdělávání a jeho kvalitě.“ (Bečvářová, 2003, s. 57). Na programu by se měli podílet především pedagogičtí pracovníci, avšak odpovědnost nese ředitel školy. V ŠVP by měly být zakotveny strategie naplňování cílů v souladu s RVP PV. Rozsah programu není stanoven, musí však splňovat obsah, který se váže na RVP PV, a stejně tak není ani omezena časová platnost, nejčastěji však bývá v platnosti na období tří let. ŠVP je veřejný dokument, měl by tedy být k dispozici na přístupném místě především rodičům. Program je určitou vizitkou dané školy, a proto by měl být sestaven na určité úrovni a nabízet kvalitu odborné pedagogické práce i ostatních činností školy (Bečvářová, 2003).

V rámcovém vzdělávacím programu je uveden vzdělávací obsah, který musí školní vzdělávací program obsahovat. Konkrétně se jedná o: identifikační údaje o MŠ, obecná charakteristika školy, charakteristika vzdělávacího programu, podmínky vzdělávání, organizace vzdělávání, obsah vzdělávání a evaluace. Jednou ze sedmi podmínek vzdělávání je spoluúčast rodičů, která bude dále přesně definována (Svobodová a kol., 2010).

„Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání je plně vyhovující, jestliže:

-Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.

-Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.

- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projevili zájem, mohou se

spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.

-Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.

-Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.

-Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.“ (Smolíková, 2004, s. 35-36).

PLÁN SPOLUPRÁCE S RODIČI

K fungujícímu řízení školy vyžaduje ŠVP podle Bečvářové (2003) i vytváření veřejných i neveřejných plánů. Plány mají sloužit k celkovému vnitřnímu řízení školy, ale také k vytváření a podpoře vnějších vztahů. Mezi tyto plány řadíme právě i plán spolupráce s rodiči.

Výše zmiňovaný plán je dohodou mezi školou a rodiči. „*Je garantem odborných záměrů a plánů, rodičovských zájmů i přání v oblasti odborné poradenské pomoci, vzdělávání, kulturních, společenských, poznávacích i sportovních akcí, prezentace školy na veřejnosti, materiálně-technické, finanční a sponzorské pomoci apod.*“ (Bečvářová, 2003, s. 66). Mateřská škola by měla být otevřená jakékoliv spolupráci s rodiči, navzájem by rodiče a škola měli udržovat partnerské vztahy, především učitelé a rodiče dětí. Rodiče mají právo být informováni o chodu školy a o základních pravidlech. V plánu s rodiči je také zakotveno, že alespoň jeden z rodičů by měl být přítomen u adaptace jeho dítěte na školu, dále musí mít rodiče možnost kdykoliv nahlédnout do dění v mateřské škole a to vstupem přímo do třídy a v neposlední řadě mít možnost se nejen zúčastnit ale i se podílet na různých aktivitách a činnostech pořádané školou. Rodič a učitel by měli spolu komunikovat o případných problémech, pedagog informuje rodiče

o jeho výchovně-vzdělávacím procesu, diskutuje s ním o tom, co je v jeho kompetenci a případně mu nabízí konzultace s odborníky. Učitel i ostatní pracovníci školy jsou diskrétní vzhledem k rodičům a jejich dětem. Učitel a rodič by si měli navzájem důvěřovat, pomáhat si, být k sobě upřímní a vidět v tom druhém partnera (Bečvářová, 2003).

2.2 Alternativní programy

V této kapitole byly vybrány tři alternativní programy, které řadí mezi své nejdůležitější principy právě spolupráci s rodinou. Je zmíněno nastavení kooperace ve vzdělávacích programech Začít spolu, Zdravá mateřská škola a Waldorfská škola.

2.2.1 Vzdělávací program Začít spolu

Jedním z hlavních principů programu Začít spolu je právě spolupráce s rodinou. Program vychází z toho, že rodina má primární a nezastupitelnou roli ve výchově dítěte. Rodinám dětí je nabídnuta možnost spoluúčastnit se při výchovně vzdělávacím procesu v mateřské škole. Pedagogové a ředitel školy seznámí rodiče s hlavní podstatou a principy programu Začít spolu a na rodičích už potom je, zda si právě tuto mateřskou školu vyberou. Důvodem seznámení programu s rodiči ještě před definitivním výběrem školy je to, aby si rodiče byli vědomi, že pro ně vyplývají z programu určité závazky a povinnosti, které jsou zahrnuty v dohodě, kterou obě strany uzavírají (Gardošová, 2003).

Příklady způsobů spolupráce podle Gardošové (2003, s. 121) rodičů v programu Začít spolu jsou:

- *„Zapojení rodičů ve třídě,*
- *porady učitele s rodiči,*
- *návštěvy doma,*
- *dohoda mezi rodinou a školou,*
- *tvorba individuálních plánů pro děti,*

- *čas odchodů a příchodů,*
- *půjčování hraček a knih,*
- *pomoc při pořádání akcí pro děti.*

Nepřímou formou spolupráce a komunikace s rodiči jsou:

- *nástěnky,*
- *zápisníky dětí, které slouží k písemné komunikaci mezi rodiči a pedagogy;*
- *dotazníky (např. o zájmech dětí),*
- *zpravodaje a školní časopis vydávaný podle možností v mateřských školách pro rodiče.“*

Jedním z nejdůležitějších prvků spolupráce s rodinou je právě jejich účast přímo ve třídě. Do třídy nemusí vstupovat jen rodiče, ale mohou přijít i sourozenci, prarodiče a zapojit se do hry a činností s jejich dětmi. Nemusí se však pouze podílet na činnosti s dítětem, ale mohou se stát i asistentem učitele. Pedagog by měl zajistit přístup vstřícnosti a vítanosti při vstupování rodiny do mateřské školy, protože někteří z této spolupráce mívají strach. V programu Začít spolu je rovněž důležité, aby učitelé a rodina spolu mluvili co nejčastěji o pokrocích dítěte, měli by společně plánovat a hodnotit stanovené cíle, které si též určí společně, a zároveň si vytyčili postupy k jejich dosažení. K setkávání rodičů a učitelů dochází zpravidla třikrát za rok, kde by si navzájem měli poskytovat informace o dítěti k jeho celkovému nejefektivnějšímu rozvoji. Učitel podává informace rodiči z prostředí mateřské školy a naopak rodič sděluje učiteli, jak se dítě chová doma (například jeho oblíbené zájmy, vztahy se sourozenci a ostatními členy rodiny, na výchovný styl v rodině a na celkovou situaci v ní). Ojedinělou součástí spolupráce rodiny a školy jsou také návštěvy pedagogů přímo do rodinného zázemí. To hraje významnou roli hlavně v adaptační fázi. Dále rodina aktivně spolupracuje na přípravách různých akcí, kterých je hojný počet. V programu Začít spolu také většinou vystupuje Rada rodičů, která může podstatným způsobem přispívat k prosperujícímu uskutečnění programu. V těsné spolupráci s pedagogickým týmem cíleně vede spoluúčast ostatních rodičů na programu a informuje je o celkovém dění v mateřské škole (Gardošová, 2003).

2.2.2 Zdravá mateřská škola

Zdravá mateřská škola (ZMŠ) rozvíjí společenství rodiny a mateřské školy a to jako nejsilnější záruku působivosti projektu podpory zdraví. Toto společenství vzniká tím, že se vzájemně prolínají vlivy z mateřské školy do rodiny a naopak. Tyto společné vazby je možné budovat pouze na základě partnerství, otevřenosti a vzájemné tolerance. Rodina ze své strany nabízí škole poznání s výchovným stylem, které je v rodině zavedeno, a tím i detailnější představu o dítěti. Naopak mateřská škola nabídne rodičům nejrůznější inspirace, dovednosti a podněty. Podle ZMŠ je důležité, aby dítě vyrůstalo ve funkční rodině. Celkový způsob života rodiny velmi ovlivňuje fyzické, psychické a sociální zdraví dítěte hned od narození. Součástí výchovy se později stává i mateřská škola, proto má i ona zásadní vliv na celkové zdraví dětí (Havlíková a kol., 1995).

Mateřská škola s programem podpory zdraví bere v úvahu, že výchova v rodině je základem, na kterém škola staví a proto by měla působení rodiny rozeznávat a s citem ho využívat k navazování důvěrného a partnerského vztahu. ZMŠ bere rodinu jako své nejdůležitější partnery a staví na vztahu s rodinou. Snaha ale musí plynout z obou stran, to se však s každou rodinou nedaří. Nejčastěji se jedná o rodiče, které jsou nějakým způsobem oslabeny ve své funkci. U těchto případů hraje velkou roli osobnost a profesionalita pedagoga. Mateřská škola má těmto jedincům z oslabené rodiny doplňovat chybějící a nevhodné vlivy nebo se je snažit kompenzovat (Havlíková, Vencálková, 2008).

Dále si uvedeme prostředky, které uvádí Havlíková a Vencálková (2008), díky kterým zdravá mateřská škola vytváří, podporuje a buduje vztahy mezi školou a rodinou dětí. ZMŠ připravuje dítě a tím i jeho rodiče pro vstup do školy tím, že organizuje společné ale i individuální schůzky s rodiči a také jim umožňuje se zdržovat v prostředí MŠ a to nejvíce v adaptační fázi. Škola seznamuje rodiče s adaptačním programem, podává jim informace o programu zdravé školy a celkově je seznamuje s dokumenty, plány a také jim dává možnost se na většině věcí spolupodílet a ovlivňovat je. Učitel denně hovoří s rodiči a předává jim nové poznatky o dítěti a tím ukazuje rodičům svůj zájem o rozvíjení a uspokojování potřeb dítěte. ZMŠ organizuje spoustu společných setkávání s rodiči a dětmi, vyzývá je k účasti na vzdělávacím procesu v mateřské škole a tím jim dává možnost konzultovat s učitelem, vidět dítě, jak si vede v kolektivu vrstevníků, a také se

lépe seznamovat s využívanými metodami práce. Mateřská škola pravdivě a pravidelně podává informace rodičům o výsledcích a o činnostech, případně akcích školy, kdy vychází z analýzy předchozího období. Škola informuje rodiče o odborných záležitostech z oblasti předškolní výchovy a podpory zdraví ve školách a v neposlední řadě spolupracuje s odborníky. Dále jsou organizovány pravidelná setkávání pedagogů a rodičů, kde společně konzultují děti, jejich výchovu, vzdělávání nebo případné problémy. Škola poskytuje rodině pomoc u odborníků, dává jí odborné rady nebo nabízí literaturu o dané problematice.

2.2.3 Waldorfská škola

Waldorfská škola se snaží o uskutečnění demokratické formy života. Směřuje k vytvoření a fungování spoluzodpovědnosti a také se snaží rozvíjet společnou vůli. Pedagogové, žáci a rodiče se zavazují společně vytvářet školní život a plnit spravedlivě úlohy, které vyplývají z určité situace. Rodiče, učitelé a případně i blízké okolí školy spolupracují ve waldorfském školním společenství a přispívají k financování školy. Vzájemné kontakty jsou neustále prohlubovány a to při školních svátcích, oslavách, přednáškách, výstavách atd. Nejrozličnější kursy a pracovní skupiny rodičům a přátelům školy umožňují nahlédnout do způsobů práce této školy a to prostřednictvím vlastní činnosti a zkušenosti. Školní společenství tvoří mimo jiné i společenství rodičů, které zahrnuje rodiče všech žáků waldorfské školy, a někteří z nich tvoří radu rodičů. Ti soustředí iniciativy a podněty rodičů a formulují rodičovskou vůli vůči ostatním orgánům, zejména spolupracují s učiteli při realizaci pedagogických aktivit. Třídní spolupráce mezi učiteli a rodiči probíhá také při projednávání otázek týkajících se rozvoje dětí. Třídní schůzky jsou svolávány nejméně dvakrát ročně a jsou zodpovědně vedeny třídním nebo vedoucím učitelem. Při setkávání se zohledňuje probírání takových témat, které jsou přáním rodičů, a když je potřeba, jsou přizváni i odborní učitelé. Waldorfská škola žije z iniciativy, kooperace a spoluzodpovědnosti všech, kteří se nějakým způsobem zúčastňují (Grecmanová, Urbanovská, 1996).

3 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY

Přáním každé školy je mít dobré vztahy nejen mezi kolektivem, dětmi ale také mezi učiteli a rodiči. K vytvoření dobrých vztahů patří i dobrá spolupráce, která se neobejde bez spolupracujících rodičů. Rodiče mají právo účastnit se na různých aktivitách školy, mají právo se dozvídat informace o svých potomcích a také si podle sebe vybírají školu, kterou uznají za vhodnou pro jejich dítě. Jak už bylo řečeno, rodič a učitel by měli být v partnerské a tedy rovnocenné roli. Každý aktér výchovy a vzdělávání sice přináší dítěti odlišnou zkušenost, ale stejně efektivní. Učitel i rodič nesou zodpovědnost za své rozhodnutí. Rodič by neměl být s učitelem v opozici, jelikož i on sám může přispět k efektivnějšímu vzdělávání ve škole a to tím, že se aktivně zajímá o dění ve škole, podílí se nejen účastí na akcích pořádané školou a celkově s ní spolupracují (Čapek, 2013).

3.1 Komunikace

Komunikace mezi lidmi je základním prostředkem pro dorozumívání se. Bez ní by těžko mohla fungovat jakákoliv spolupráce mezi rodinou a školou. Dobrá komunikace se tedy stává základem pro fungující kooperaci.

„Komunikace, jak známo, je proces předávání informací nebo také sdílení významů mezi dvěma či více lidmi. Tento pojem je ve velmi v úzkém vztahu v pojmu sociální interakce.“ (Rabušicová, 2004, s. 71).

Janoušek (1984, in Šmelová, 2004) uvádí, že sociální interakci můžeme chápat jako vzájemné sociálně psychologické působení osob, které probíhá na různých úrovních sociálních vztahů. Jedná se o spojení mezi činnostmi lidí a jejich vztahů, která bývá uskutečňována pomocí sociální komunikace.

Komunikace je nezbytnou součástí každé situace, v níž se vyskytuje více než jeden sociální účastník. Jinak řečeno, nelze nekomunikovat. Jednání v přítomnosti jiné osoby je pojato jako komunikační signál. Tento jev, můžeme uvést na příkladu, kdy se náhodně setká učitel s rodičem a jeden z nich odvrátí pohled na jinou stranu za účelem vyhnutí se pozdravu. Takto zaujatá póza jedné z osob vyjadřuje nezájem o komunikaci. Základ

pro vybudování dobrých vztahů mezi rodinou a školou je fungující komunikace, ke které by měla škola i rodina jako k cíli postupně směřovat (Rabušicová, 2004).

Jakákoliv komunikace mezi rodiči a učiteli vytváří vztah, který je buď krátkodobý, nebo dlouhodobý. Komunikaci můžeme vést podle Čapka (2013) buď suportivně nebo defenzivně. Pod pojmem suportivně si můžeme představit aktivní naslouchání druhého účastníka hovoru, vcítění se do něho a celkově navodit příjemnou atmosféru v rozhovoru. Naopak pojem defenzivně vyjadřuje neosobní komunikaci, účastník je ve střehu, nemá zájem pochopit toho druhého, chytá ho za každé druhé slovo, protože nevnímá význam rozhovoru. Vkládá do komunikace vlastní význam, a tím dochází ke zkreslení (Čapek, 2013).

3.1.1 Komunikace s rodiči

Před nástupem dítěte do mateřské školy by měli být rodiče informováni o chodu školy. Měly by se k nim prvotně dostat informace, o kterých je známo, že z nich mají rodiče obavy. Především se jedná o to, zda učitel nutí dítě do spánku a do jídla. Dobrou vizitkou pro učitele je přesvědčení o tom, aby se dítě cítilo v mateřské škole spokojené a byly naplňovány jeho potřeby. Toto by mělo být patrné od začátku komunikace mezi rodičem a učitelem. Je důležité, abychom rodičům sdělovali především pozitivní informace, kterými jim dáváme najevo, co jeho dítě umí, co dělá rádo a co ho naplňuje. Pozitivní informace jsou pro rodiče uspokojivým výsledkem, že se jejich dítě v mateřské škole cítí dobře. Učitel nemá v kompetenci sdělovat pouze pozitivní informace, ale musí sdělit i negativní, které by však neměly převyšovat ty pozitivní. Pedagog by neměl dítě odsuzovat a kritizovat, musí rodiče pouze instruovat o nedostacích ve výchově a vzdělávání. Učitel má popsat případnou situaci, ale neměl by vyjadřovat soudy o dítěti, které plynuly ze situace (Svobodová a kol., 2010).

3.1.2 První setkání rodičů s učiteli

K první interakci se školou dochází nejčastěji při setkání s ředitelem školy, kde se projednávají spíše organizační a formální záležitosti ohledně dítěte. Dalším důležitým krokem je první společná schůzka rodičů dětí, které nastupují do mateřské školy. Při tomto setkání dochází k prvnímu styku mezi rodiči a pedagogy, kde mají obě strany možnost se navzájem lépe poznat. Na této schůzce by si měl učitel udělat na jednotlivé rodiče individuální čas. Při tomto rozhovoru by měly obě strany komunikovat o dítěti a vyhnout se zbytečným nepodstatným věcem, při kterých by měli rodiče pocit, že nepodstatnými věci je vyplňován jejich čas. Měli bychom navodit přátelskou atmosféru a učitelův projev by neměl být příliš odborný. Pedagog by se měl chovat přirozeně, upřímně a měl by však podlézavě. Tento rozhovor učiteli poslouží hlavně k tomu, že nabyde informací o dítěti z pohledu rodičů a to usnadní jeho adaptaci. Na druhou stranu i učitel získá přízeň rodičů tím, že rodič má jistotu, že jeho potomek se bude cítit v bezpečí, bude o něho dobře postaráno a projeven zájem. V neposlední řadě tyto schůzky poskytují přínos z hlediska poznání rodičů, jak jejich povahu, tak i jejich temperament a styl rodinné výchovy (Lažová, 2013).

Lažová (2013, s. 18) uvádí seznam otázek, které by se měly rodičům pokládat. Několik příkladů si zde uvedeme:

„Je zvyklé na vrstevníky, cizí lidi, bývá někdy v jiném prostředí?

Čeho se bojí?

Umí se samo najíst, jí doma příborem, mluvíte doma při jídle, nebo musí být ticho, chcete, abychom do jídla nutili, nebo mlže sníst jen to, co chce, co má rádo k jídlu, co nesnáší, a tedy mu to nebudeme dávat, je velký jedlík, nebo je zvyklé spíše na malé porce?

Jak je na tom se sebeobsluhou, umí se obléknout, obsloužit na toaletě, učesat, vysmrkat?

Při hře s dětmi se spíše podřídí, nebo se prosazuje, velí, je agresivní, půjčuje hračky?“

Třídní schůzky by se měl pedagog snažit vést neformálně. Přátelským stisknutím ruky, nabídkou usazení a popřípadě i malého občerstvení vytvoří hned ze začátku příjemnou atmosféru. Vesnické školky využívají zvláště tyto setkávání s rodiči k popovídání si o svých dětech ale i o nich samotných. I když se budeme snažit navodit dobrou atmosféru hned na začátku, nejvíce stejně záleží na vystoupení učitelek a popřípadě i ředitele školy. Pokud je jejich řeč vedena negativně, kriticky, nepřátelsky a příliš rázně, pokud nepřipustí ani žádné diskuse nebo dotazy, rodiče si pouze vyslechnou proslov a s úlevou odchází domů. Svůj dojem ze setkání přenáší doma na dítě, které to vycítí a pozná na rodiči, že něco neproběhlo v pořádku. Děti si od svých rodičů snadno převezmou jejich pocity a názory, které nemusí být ani přímo vysloveny. Dítě je prostě vycítí. Snadno je pak tedy předá ve školce před učitelem. Vzniká problém, kterému je lepší předcházet (Lažová, 2013).

Informace může mateřská škola předávat rodičům prostřednictvím výše zmiňovaných třídních schůzek, které však nejsou tak časté, aby byla komunikace mezi rodičem a pedagogem dostačující. V prostorách mateřské školy, nejčastěji v šatně jsou vyvěšeny aktuální informace na nástěnkách, kde se předpokládá, že zaujmou rodičů pozornost a budou se tak moci sami informovat. K modernějším prostředkům předávání informací patří webové stránky či e-mail, školní časopis nebo informační letáky. Další možnou formou komunikace je také anonymní dotazník, kde mohou rodiče zmínit své připomínky a očekávání. V neposlední řadě nesmíme opomenout zmínit přímý kontakt s učitelem, který je doposud považován za nejefektivnější a nejpoužívanější formou komunikace. Nejčastěji probíhá tato komunikace při předávání nebo vyzvedávání dítěte ze školy. V mateřské škole by měly být uskutečňovány konzultační hodiny, kde by se měly vyměňovat informace ohledně vývoje dětí a to mezi rodinou a pedagogem. Při těchto setkáních je vhodné dodržovat určité zásady. Učitel by neměl porovnávat jednotlivé děti, ale hovořit pouze o dítěti, s jehož rodiči právě komunikuje. Rozhovor by měl být předem připravený a měla by být zachována ze strany učitele určitá profesionalita. Při každém hovoru s rodiči by měl učitel zmínit prvotně přednosti dítěte a nemluvit pouze o nepříjemných věcech. Při sdělování negativních záležitostí je třeba být opatrný a vzápětí jej vyvážit pozitivními informacemi. Pedagog by neměl zapomínat na to, že má vhodné vzdělání v oboru na to, že umí pracovat

s dětmi a proto by měl rodičům dávat konkrétní návrhy, ale na druhou stranu připouštět i jiná možná řešení a dohodnout se na společném závěru (Sedláčková a kol., 2012).

3.1.3 Přístupy učitele k rodičům

Pedagog by měl být vždy pro rodiče oporou a to nejvíce v problémových situacích týkající se jejich dětí. Učitelky by měly mít jasno, jak jednat s rodiči, aby výsledkem jejich práce bylo hlavně prospěch dítěte a snazší spolupráce dětí s rodiči doma. Učitelé by měly s optimismem podporovat návštěvy rodičů a jejich dětí u specialistů a odborníků v různých institucích (PPP, SPC...). Pedagog by měl zachovávat diskrétnost ohledně informací, které získá od rodičů a ubezpečit je, že se nebude o problému jejich dítěte mluvit, pokud si to oni sami nebudou přát. Rodič potřebuje mít v učitelce oporu a jistotu. Pedagog by měl vnímat a sdělovat rodičům veškeré pozitivní posuny dítěte a naopak neztratit motivaci při objevení určitého problému. Cílem pedagogické diagnostiky, která je zaměřená na dítě, je zjistit rozdíly, nedostatky a jejich příčiny. Hlavním cílem je ale hledání a uskutečnění vhodného individuálního řešení, jak daný problém zmírnit nebo úplně odstranit. Včasná náprava v dětském vývoji mívá pozitivní výsledky a uskutečňuje se prostřednictvím vhodných individuálních a předem daných metod a činností. Této práce učitelek by si především měli vážit rodiče a snažit se do ní co nejvíce zapojit (Koťátková, 2014).

Dále si zmíníme časté chyby podle Čapka (2013), které učitelé dělají při rozhovorech s rodiči. Je důležité se zamyslet nad kvalitou vlastní komunikace a přiznat si své chyby a nedostatky a tím se stát lepšími komunikátory.

Jedno z nejčastějších nebezpečí při komunikaci rodiče a učitele je sklon člověka přiřazovat charakteristiky na základě vlastní zkušenosti. Z toho vyplývá, že do situace popisované učitelem si rodič vmísí vlastní zkušenosti, kterou sám zažil z dob, kdy chodil do školy. Naopak učitel má v myšlenkách svou školu a většinou automaticky předpokládá, že rodiče vědí, o čem oni vypráví. Někdy nastává situace, kdy dojde ke zkreslení obsahu komunikace a odlišnému chápání kontextu. Rodič očekává od učitele přímou otevřenou konverzaci mezi čtyřma očima, bohužel učitel nemůže vše naplno říct a je určitým způsobem omezen zdvořilými větami. Další zvláštní situací zkreslení

komunikace může být kulturní kontext. V rozhovoru učitel poskytuje rodičům informace nejenom o žákovi ale i o své práci a opatřeních, která vykonával. To může vést k tomu, že někteří učitelé jednají defenzivně a snaží se svést na žáka nebo i na rodiče své nedostatky a tím se očistit od chyb, které vyplývají z nedostačující kvality práce. Jedná se o to, že učitelky s vysokoškolským vzděláním a vysokým společenským postavením se cítí nadřazený nad některými rodiči, z nichž žádný není doktor či právní zástupce. Tento postoj se odráží ve společné komunikaci, což bývá pro rodiče velice nepříjemná situace. Učitelům při rozhovorech s rodiči často chybí trpělivost a to především na individuálních rodičovských schůzkách, kdy musí každého rodiče zvlášť vyslechnout a zodpovědět mu jeho otázky. Často se stává, že rodič vysvětluje některé ze svých problémů a učitel by rád přešel k jinému tématu, což vede k nepříjemnému pocitu z rozhovoru. Mezi typické chyby patří i jednání s rodičem na základě prvního dojmu (haló efekt), který nemusí být vždy pozitivní. Například pokud se na první schůzku rodič dostane pozdě, nevytvoří tím dobrý dojem. Další chybou mohou být předsudky, které může vyvolat například kolegyně svým negativním tvrzením o rodiči a tím se vytvoří negativní představa, aniž bychom se s rodiči seznámili. Učitel může být dále ovlivněn všeobecnými tvrzeními, například, že příliš mladý rodiče nejsou dostatečně zodpovědní. Poslední zmiňovanou chybou může být ovlivněna špatnou kvalitou komunikace. Konkrétně se jedná o chybné vyjadřování, malá slovní zásoba, nervozita při rozhovoru, plynulost a hlasitost řeči (Čapek, 2013).

3.2 Další formy spolupráce

Jak uvádí Kořátková (2014), požadavky na spolupráci s rodinou byly zakotveny už v povinných programech práce pro mateřské školy před rokem 1989. Skutečná realita byla však odlišná. Škola řídila i takové základní předpoklady pro dobrou spolupráci, jako je komunikace s pedagogy. Rodiče měli přístup do třídy svých dětí pouze při informační schůzce, nebo pokud se konala besídka a měli jasně vymezené prostory, kam mohli vstoupit.

V současné době jsou snahy rozsáhlejšího charakteru. Základem spolupráce s rodinou jsou klasické třídní schůzky, dny otevřených dveří, konzultace s učiteli, výstavy

prací dětí na nástěnkách, besídky a další školní i mimoškolní akce, kde mohou být přítomni rodiče, jedná se o společné výlety a různé činnosti. Dnes je již běžné, že rodič může pobývat s dítětem ve třídě v adaptační fázi, pomoci mu začlenit se mezi kolektiv dětí, zvyknout si na nové prostředí, přirozeně a pomalu se osamostatňovat (Koťátková, 2014).

3.2.1 Společné akce rodičů s dětmi pořádané školou

Akce pro děti a rodiče pořádané školou bývají velmi oblíbené. Na těchto akcích mají všichni zúčastnění možnost se potkat, seznámit se nebo prohloubit vztahy a strávit společný čas. Dítě se rádo pochlubí své učitelce i ostatním vrstevníkům svými rodiči. Společné akce jsou dobré i k tomu, že rodiče mají možnost nahlédnout do dění mateřské školy, více poznají pedagogy svého dítěte a jejich práci a tím mohou navázat vztah, který bude otevřenější, a získají k sobě více důvěry. Na druhou stranu mohou učitelky ukázat své organizační schopnosti, dovednosti a svůj vztah k dětem. Rodiče by měli dostat možnost podat vlastní návrh nebo nápad a celkově pomoci při přípravách akcí. Škola by je k této pomoci měla vyzvat, protože málokterý rodič sám od sebe přispěje vlastními podněty (Lažová, 2013).

TVOŘENÍ RODIČŮ S DĚTMI

Většina mateřských škol pořádá tvořivé akce pro děti a jejich rodiče. Společně si tak mohou vyzkoušet nejrůznější aktivity od vyrábění z papíru, přes keramiku, malování na sklo, tvoření z vosku až po pečení cukroví nebo vaření pokrmů. Při těchto setkáváních může dojít k výměně rolí- činnost nevede pedagog, ale někdo z rodičů. Učitel se v této situaci stává žákem a rodič učitelem. Prohození rolí může velmi sbližovat celý kolektiv. Nejčastěji se setkáváme s vánočním nebo velikonočním tvořením (Svobodová, 2010).

ŠKOLNÍ SLAVNOSTI

Mezi školní slavnosti řadíme například martinský průvod s lucernami, společné pálení čarodějnic, vytvoření a ztvárnění vánočních příběhů, živý betlém, oslavy

narozenin školy, loučení s předškoláky, zahradní slavnosti a jiné. Každá škola si své slavnosti organizuje podle svého uvážení, jsou i školy, které něco oslavují každý měsíc. Slavnosti se konají především právě pro to, aby se u nich sešlo celé okolí školy- jak celý pedagogický tým, pracovníci školy, tak i děti a rodiče a docházelo tak ke spontánním a neformálním rozhovorům, při kterých se i tak předávají důležité informace a prohlubují se vztahy hlavně mezi učiteli a rodiči. Školní slavnosti mohou též sloužit k ukončení většího tematického celku a předat tak touto přirozenou cestou rodičům informace, co všechno se v tomto období děti učily a osvojily (Svobodová, 2010).

SPOLEČNÉ POBYTY V PŘÍRODĚ

Ke společnému pobytu v přírodě s rodiči můžeme zmínit klasický, ale i tak oblíbený táborák, a opékání buřtů v přírodě, často hned na zahradě školy. Můžeme však podniknout mnohem delší výlet nebo pobyt v přírodě a dokonce i u moře nebo do hor. Záleží na společné domluvě mezi rodiči a mateřskou školou. Výlety organizované mateřskou školou mohou být přínosem hlavně pro rodiče, který pečuje o dítě samostatně a často má obavy se někam s dítětem vydat sám. Společné pobyty nejsou však skvělým počinem jen pro tyto rodiče ale i pro manželské páry a celou rodinu. Je to další příležitost ke společnému setkání, neformální komunikaci a tím i upevnění vztahů mezi všemi účastníky pořádané akce (Svobodová, 2010).

3.2.2 Jiné možnosti spolupráce

K další důležité aktivitě patří adaptační program školy. Děti si potřebují s jistotou, kterou vidí ve svých rodičích, zvyknout na nové prostředí a nové lidi kolem sebe. Téměř ve všech školách je už zvykem, že na začátku školního roku, kdy dítě vstupuje úplně poprvé do mateřské školy, vstupují s dítětem do třídy i jeho rodiče nebo alespoň jeden z nich. Pro dítě je to téměř první odloučení od rodičů, prožívá zátěžovou situaci, kdy se musí odloučit na nějaký čas od rodičů a zůstat v novém prostředí bez nich. Adaptační program neslouží však jen pro adaptaci dítěte, ale přispívá také k vytváření vztahů mezi pedagogy a rodiči. Rodiče mají možnost vidět, jak pracuje učitel s dětmi, jaké jim

nabízí aktivity, jaké mají pravidla ve třídě, jak s nimi komunikuje atd. U rodičů to vytváří pocit jistoty, že je o jejich dítě dobře postaráno (Sedláčková, 2012).

Možnost spolupráce s rodiči je také rada školy, která není povinností žádné školy, ale pokud motivuje a zapojí rodiče do spoluřízení školy, může se stát velmi prospěšnou aktivitou. Podněty rodičů mohou leckdy pomoci škole při komunikaci se zřizovatelem nebo jinými partnery. Řediteli školy se mohou rodiče stát oporou při řešení případných problémů, které se mohou týkat například chodu školy. Dále mají rodiče často kontakty, které se dají využít při záležitostech, které škola řeší, často se jedná o vybavení školy nebo zahrady, úklidu nebo udržování zahrady, zajišťování pomůcek a jiné. Pokud jsou vybudovány mezi školou a rodiči přátelské neformální vztahy, iniciativa rodičů funguje ve většině případů mnohem lépe a aktivněji (Svobodová, 2010).

Rodiče by neměli mít možnost vstoupit do třídy pouze na začátku školního roku v rámci adaptačního programu, ale po celý rok v průběhu celého dne. Někteří rodiče se rádi přijdou podívat na to, jak a s čím si celý den hrají jejich potomci nebo co se ve třídě celkově děje. Děti často neumějí pojmenovat hračky, se kterými si hrály, nebo nemají dostatek slovní zásoby na to, aby odpovídali rodičům na jejich kladené otázky. Také se může stát, že v množství střídaných aktivit, některé zapomenou. Často to pak od podání dětí rodičům vypadá, že se ve škole vlastně nic nedělo. Pro děti je nejjednodušší možností svým rodičům přímo ukázat výsledky svých činností a provést je po třídě, kde je mohou seznámit s jejich nejoblíbenějšími hračkami (Sedláčková, 2012).

V dnešní době je stále častější možnost pro rodiče spolupodílet se na plánování školy a třídy. Jedná se o různé podoby zapojení, kterými jsou hodnotící aktivity, které probíhají nejčastěji formou dotazníků, ankety, účasti na pedagogických radách, různé plány, do kterých mají rodiče možnost doplňovat svoje návrhy aktivit nebo připomínky. Možností spolupráce je mnoho a v neposlední řadě je potřeba zmínit ještě autoevaluaci školy. Hodnocení patří k zásadním řídicím činnostem školy. Rodič má nepostradatelné místo v autoevaluačních procesech, protože mohou škole pomoci vidět pohled reálněji (Sedláčková, 2012).

SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Praxe ukazuje, že je spolupráce mezi školou a rodinou velmi důležitá, jak pro chod školy, tak hlavně pro dítě, kdy se pro něj mateřská škola stává novým prostředím, objevuje se v nové společnosti lidí, zvyků a pravidel. Při vstřícném vztahu mezi pedagogem a učitelem, dítě cítí jistotu a bezpečí z obou stran.

V teoretické části jsou definovány role rodiče a kompetence učitele mateřské školy. Oba aktéři mají své povinnosti a navzájem by si měli pomáhat ve stejném zájmu a to v prospěch dítěte. Jak vyplývá z RVP PV, spoluúčast rodičů je jedním ze základních podmínek pro efektivní výchovně vzdělávací proces. Jak je zřejmé z poslední kapitoly, komunikace je nejzákladnějším prvkem pro budování společné a fungující spolupráce. Pokud nebude dobře fungovat komunikace mezi učitelem a rodičem, nebude fungovat ani celková spolupráce školy a rodiny.

V dnešní době už většina škol počítá s kooperací s rodinou dítěte, vytváří plány a společné akce a celkově se snaží zapojit rodiče do dění v MŠ.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝCHODISKA PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE

Praktická část práce se snaží ukázat, jak probíhá spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou v praxi. V souladu s tímto cílem byl formulován výzkumný problém a stanoveny základní výzkumné otázky. Aby bylo možné prozkoumat danou problematiku a ukázat na celkové vyhodnocení výzkumu, byl pro šetření, zaměřené na konkrétní MŠ, zvolen smíšený výzkumný přístup.

4.1 Hlavní cíle práce

Cílem šetření je především zachytit a popsat nabízené formy spolupráce a komunikace využívané v mateřské škole. Dílčím cílem je zjištění míry spokojenosti a využitelnosti těchto forem a také odhalení, zda mají rodiče zájem o aktivity pořádané školou, zda se jich zúčastňují nebo se na nich podílejí.

4.2 Výzkumný problém

Jaký je postoj rodičů a učitelů k vzájemné komunikaci a spolupráci v mateřské škole Dubné?

4.3 Výzkumné otázky

Položili jsme si otázky, na které hledáme odpovědi prostřednictvím dotazníku pro rodiče a rozhovorů s učiteli týkající se komunikace a kooperace rodiny se školou.

VO 1: V jaké míře se rodiče zapojují do aktivit probíhajících v mateřské škole nebo mimo ni?

VO 2: Mají rodiče zájem, aby s nimi učitel více spolupracoval?

VO 3: Jaká forma komunikace s učiteli je pro ně nejvíce vyhovující?

VO 4: Dodržují rodiče povinnosti vyplývající ze školního řádu?

VO 5: O co se nejvíce rodiče zajímají ohledně jejich dětí?

5 METODIKA

5.1 Charakteristika zkoumaného souboru

Mateřská škola se nachází v menší obci, v klidném, zelení obklopeném prostředí. Budova je dvoupodlažní, na každém patře se nachází jedna třída. V budově základní školy je zřízena ještě jedna třída MŠ. K budově mateřské školy patří také prostorná zahrada, která je vybavena dřevěným programem pro sportovní vyžití dětí, pískovišti a kopcem k zimnímu bobování. Výhodou je bezesporu i prostředí, ve kterém se budova nachází, protože je zde mnoho možností vycházek do blízkého lesa a místních luk. Mateřská škola je umístěna v areálu základní školy a školní družiny. Každá třída má kapacitu 28 dětí, přičemž na každé třídě se střídají dvě učitelky.

Protože se jedná o případovou studii, respondenty výzkumného souboru se stali pouze pedagogové a rodiče z konkrétní výše uvedené mateřské školy. Rozhovor byl veden s každým učitelem mateřské školy, bylo jich tedy dohromady 6. Dotazníky byly rozdávány v každé třídě. Celkem se rozdalo 75 dotazníků a z toho je vyplnilo 58 rodičů. Návratnost činila 77 %.

5.2 Metoda sběru dat

Pro sběr dat byl zvolen smíšený výzkumný přístup. Jedná se o obecný přístup, kde se míchají kvantitativní a kvalitativní metody a techniky v rámci jednoho konkrétního výzkumu. Využití smíšeného výzkumu má své výhody, oba přístupy použité v jednom výzkumu mají schopnost se vzájemně doplňovat (Skutil, 2011).

Nejdříve byl realizován rozhovor s učiteli z každé třídy mateřské školy. Interview neboli rozhovor je metoda shromažďování dat, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumníka a dotazovaného. Výhodou rozhovoru je přímé navázání kontaktu, který umožňuje hlouběji proniknout do postojů respondentů. Je u nich možné sledovat reakce na položené otázky a podle nich regulovat jeho další průběh. Úspěšnost interview je velmi závislá na tom, jak je výzkumník schopen navázat přátelský vztah k respondentovi a navodit příjemnou atmosféru (Chráška, 2007). Účastníků rozhovoru

bylo tedy šest. Rozhovor byl polostrukturovaný, což znamená, že se tazatel držel předem připravených otázek, ale v průběhu rozhovoru mohl reagovat na podněty respondenta (Skutil, 2011). Rozhovory s pedagogy probíhaly přímo v mateřské škole. Všichni učitelé byli velmi ochotní, ale ne moc výřeční. Rozhovor trval přibližně půl hodiny a pokaždé byl účastník seznámen s účely rozhovoru.

Dále následovalo šetření, které bylo zaměřené na získání informací od rodičů dětí z mateřské školy. Tomuto šetření předcházela předvýzkum. Aby dotazník pro rodiče byl co nejefektivnější, byl v rámci předvýzkumu proveden rozhovor s šesti rodiči. Z každé třídy byli o rozhovor požádáni dva rodiče. Nikdo z vybraných rodičů neodmítl a ochotně si všichni udělali čas. Rozhovor byl polostrukturovaný, otázky byly předem připraveny. Po realizaci tohoto předvýzkumu byl na základě výsledků rozhovoru s rodiči sestaven dotazník. Odpovědi rodičů pomohly jednak sestavit otázky a také lépe formulovat možné odpovědi do dotazníku. Podstatou dotazníku bylo zjištění dat o respondentech, jejich názorech a postojích ke zkoumanému problému. Je to psaný soubor otázek, kdy respondent v rámci vyplňování čte otázky, interpretuje jejich význam a poté na ně odpoví (Skutil, 2011). Tištěné dotazníky byly předány učitelkám z každé třídy, které zajistily předávání dotazníků rodičům k vyplnění. V každé třídě byla přístupná krabice, kam mohli rodiče vhadzovat vyplněné dotazníky v rámci zachování anonymity. Dotazník se podařilo rozdat učitelkám celkem 75 rodičům a zpět do krabic se jich vrátilo 58. Po dvou týdnech byly všechny dotazníky sebrány. Je zřejmé, že návratnost dotazníků byla celkem velká díky tomu, že učitelky předávaly dotazníky přímo rodičům do ruky a požádali je o jejich vyplnění.

6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH DAT A JEJICH PREZENTACE

K vyhodnocení rozhovoru s učiteli byla použita analýza jednotlivých rozhovorů a následně byl vytvořen přehled odpovědí na jednotlivé okruhy otázek.

Data z dotazníku byla zpracována v programu Microsoft Office Excel, kde byly zároveň vytvořeny grafy a znázorněny tak jednotlivé odpovědi respondentů.

6.1 Rozhovor s učiteli

Z rozhovorů s učiteli byly vytvořeny okruhy, které jsou následně popsány a tím i vyhodnoceny odpovědi všech pedagogů.

Oblast celkové spolupráce

Všichni dotazovaní učitelé se jednoznačně shodli na tom, že spolupráce mateřské školy a rodiny je významná. Podle pedagogů je spolupráce důležitá pro vytváření vzájemné důvěry a tím pak k lepší komunikaci. Dále se učitelé shodli na tom, že si škola a rodina navzájem předávají informace o dítěti, tudíž mají možnost se dozvědět něco o dítěti i z domácího prostředí. Dále bylo řečeno, že fungující spolupráce pozitivně ovlivňuje výsledky ve výchově a vzdělávání dítěte a rodiče mají možnost nahlédnout do dění v mateřské škole a fungující kooperaci se také prohlubují vzájemné vztahy mezi školou a rodinou. Spolupráci v mateřské škole Dubné hodnotí učitelé převážně kladně, ale s drobnými nedostatky, které způsobují někteří nespolupracující rodiče. Učitelé by měli zájem o intenzivnější spolupráci, rádi by více komunikovali s rodiči a byli by rádi, kdyby plynula iniciativa i ze strany rodiny dítěte než jen od školy. Pedagogové jednají s rodiči o možné spolupráci, nejčastěji o přípravách akcí školy, o možnosti materiálně přispívat s pomůckami a jiné a často se také snaží hovořit s rodiči o případných problémech jejich dětí nebo o celkovém vývoji dítěte. Učitelé se shodli na tom, že rodiče sami od sebe žádnou pomoc nenabízejí.

Komunikace

Za nejefektivnější způsob komunikace učitelé považují osobní kontakt. Rodiče se nejvíce dotazují na informace ohledně stravování, odpoledního odpočinku a chování dítěte. Je překvapivé, že většina učitelů vypovědělo, že se rodiče nezajímají o oblast pokroků dítěte (například: jemná a hrubá motorika). Pedagogové školy dále sdělili, že je pro ně nejobtížnější se bavit s rodiči ohledně intimních témat a neustále se doprošovat o nošení jakýchkoliv pomůcek, o které byli požádáni nebo vymáhat z rodičů peníze. Celkovou komunikaci s rodinou dítěte ale pedagogové hodnotí kladně, shodli se na tom, že mají vybudovanou vzájemnou důvěru, na které se dá dobře stavět.

Akce školy

V mateřské škole jsou pořádány několikrát do roka různé akce, kam docházejí rodiče spolu s dětmi. Učitelé uvedli, že jsou školní akce hodnoceny ze strany rodičů velmi kladně a že se na nich rodiče v hojném počtu zúčastňují. Dále bylo z rozhovoru zřejmé, že rodiče se až na pár výjimek nepodílí na přípravách školy. Pouze několik málo rodičů se z vlastní iniciativy zeptá a nabídne svou pomoc. Všechny učitelky v rozhovoru uvedly, že by uvítaly, kdyby rodiče aktivněji spolupracovali.

Školní řád

Všichni komunikační partneři uvedli, že rodiče znají školní řád a že s ním byli na začátku roku seznámeni, navíc ho mají dostupný na webových stránkách školy. Rodiče se na školním řádu nijak nepodíleli. Všichni pedagogové uvedli, že rodiče porušují školní řád a to nejčastěji tímto: neomlouvají nepřítomnost dítěte, vodí dítě pozdě do mateřské školy, dávají do MŠ nezdravé děti, platí pozdě, jejich děti nosí hračky do MŠ a nezapisují osoby do formuláře pro vyzvedávání dětí pověřenou osobou.

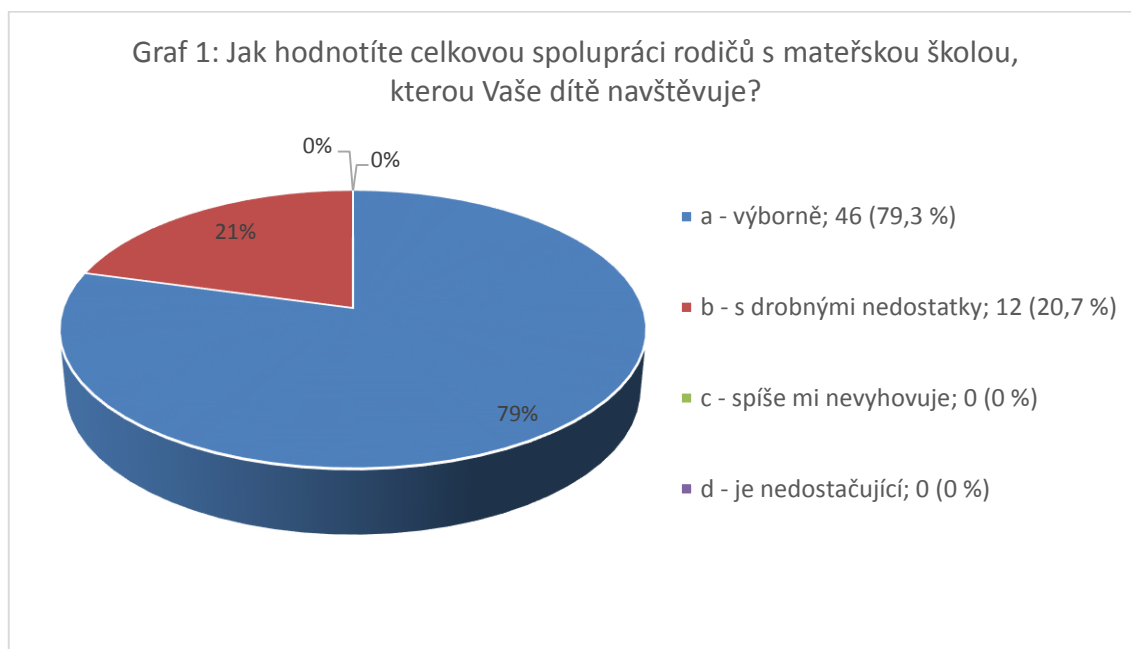
Třídní schůzky

Třídní schůzky jsou v MŠ Dubné organizovány dvakrát do roka. Na začátku roku jsou organizovány společně (ředitel školy, učitelé a rodiče), kde se jedná spíše o organizačních záležitostech a v průběhu roku individuálně, kde pedagog jedná o samotě s rodičem o jeho dítěti. Třídní schůzky jsou organizovány bez dětí, ale přesto jeden z pedagogů uvedl, že je s sebou občas rodiče přivedou, protože nemají jiné hlídání.

6.2 Dotazník pro rodiče

Výsledky dotazníku budou prezentovány pomocí grafů. Každé otázce připadá jeden graf a pro lepší orientaci čtenáře je i pod každým grafem krátký text, který charakterizuje výsledky jednotlivých otázek. V některých otázkách měli respondenti možnost označení více odpovědí, někde byla pouze jedna správná odpověď, proto byly zvoleny dva druhy grafů.

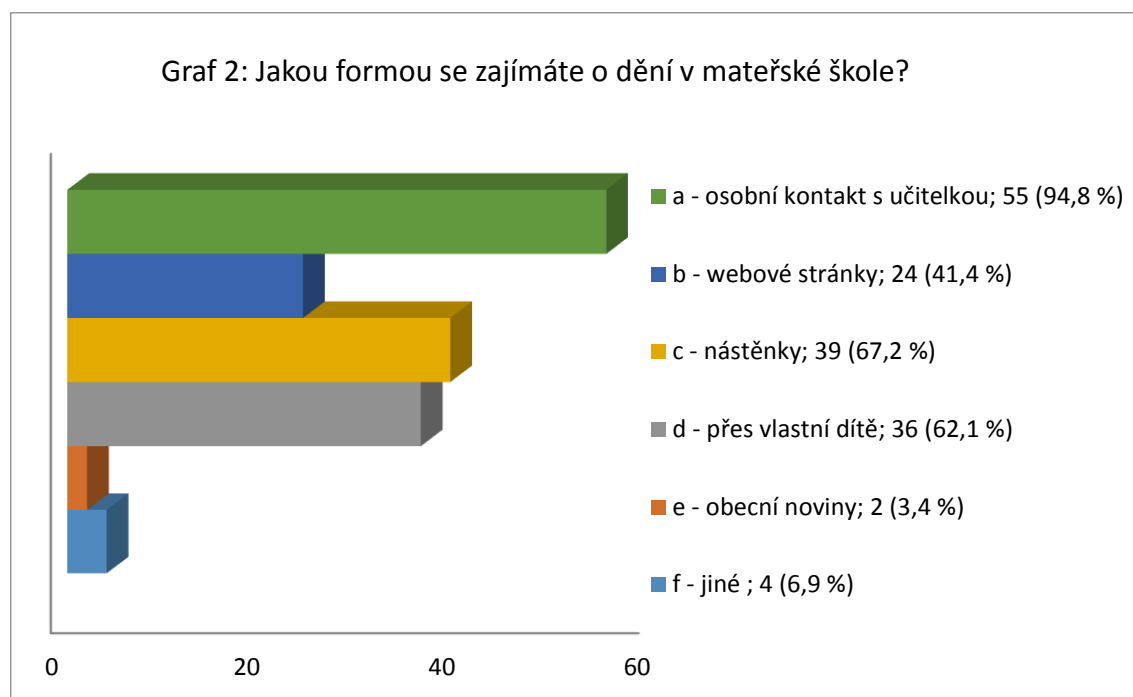
Otázka č. 1 - Jak hodnotíte celkovou spolupráci rodičů s mateřskou školou, kterou Vaše dítě navštěvuje?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z první otázky je zřejmé, že většina respondentů (46 = 79 %) hodnotí celkovou spolupráci rodičů s mateřskou školou výborně. Jen 12 z nich (21 %) vidí ve spolupráci drobné nedostatky. Nikdo nezvolil možnost, že mu spolupráce nevyhovuje nebo že je nedostačující.

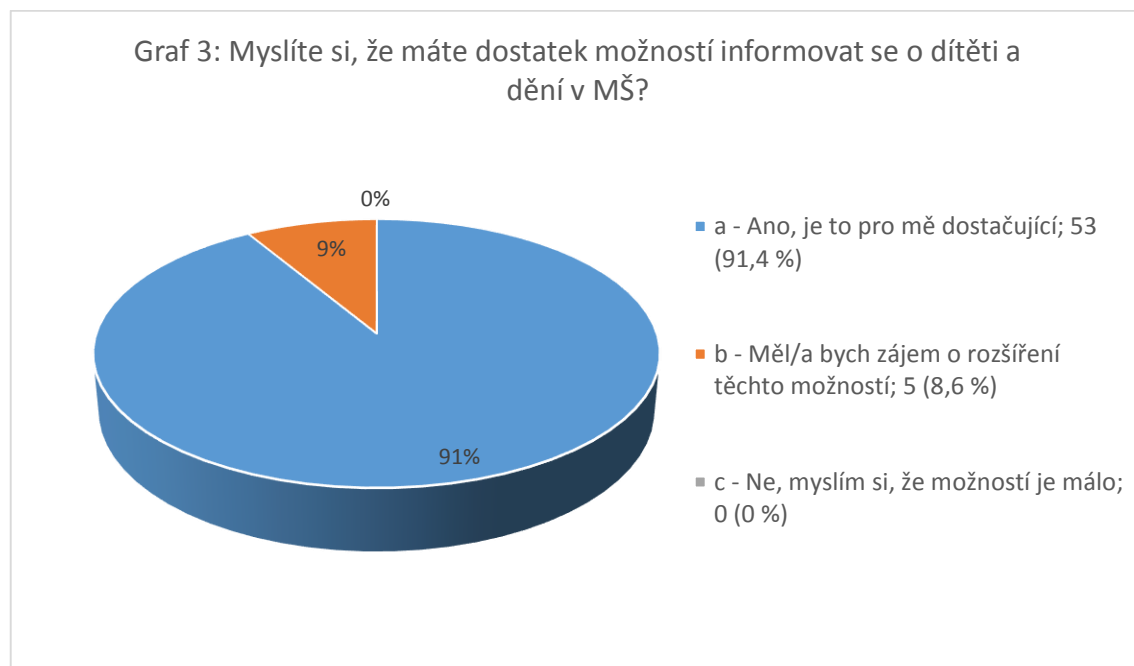
Otázka č. 2 – Jakou formou se zajímáte o dění v mateřské škole?

Zdroj: Vlastní výzkum

Je nezbytné upozornit, že u této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí. 55 respondentů (94,8 %) se zajímá o dění v MŠ přes osobní komunikaci s učitelkou, pomocí webových stránek si zjišťuje informace 24 respondentů (41,4 %). Dále jsou také oblíbené nástěnky, kterých využívá 39 respondentů (67,2 %). 36 rodičů (62,1 %) se dozvídá informace od svého dítěte a obecní noviny jsou nejméně využívanou možností (pouze 2 respondenti-3,4 %). 4 respondenti označili jinou možnost a všichni se shodli na tom, že si informace zjišťují od ostatních rodičů.

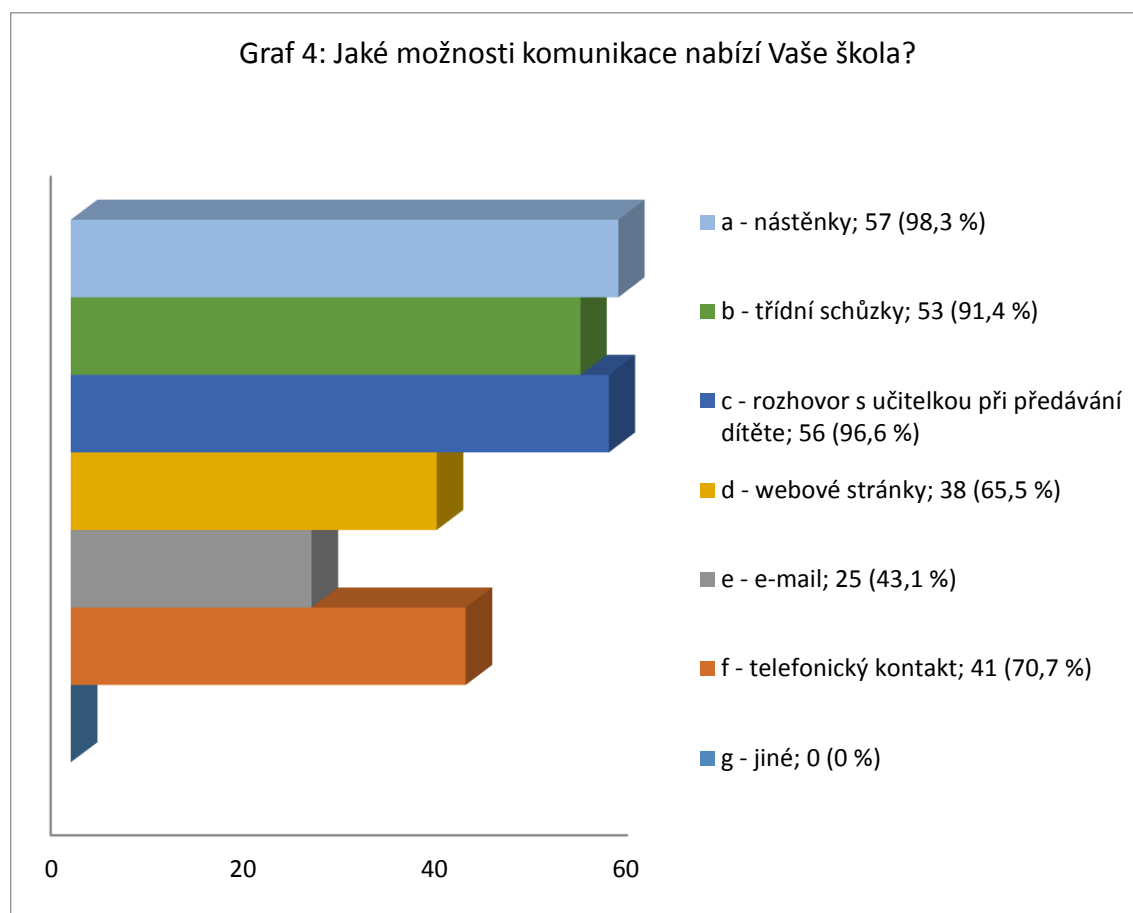
Otázka č. 3 – Myslíte si, že máte dostatek možností informovat se o dítěti a dění v MŠ?

Zdroj: Vlastní výzkum

Tento graf ukazuje, že 53 (91 %) respondentů uvádí, že mají dostatek možností se informovat o dítěti i dění v MŠ. Pouze 5 z nich (9 %) odpovědělo, že by měli zájem o rozšíření těchto možností. Nikdo nezvolil, že možností je málo.

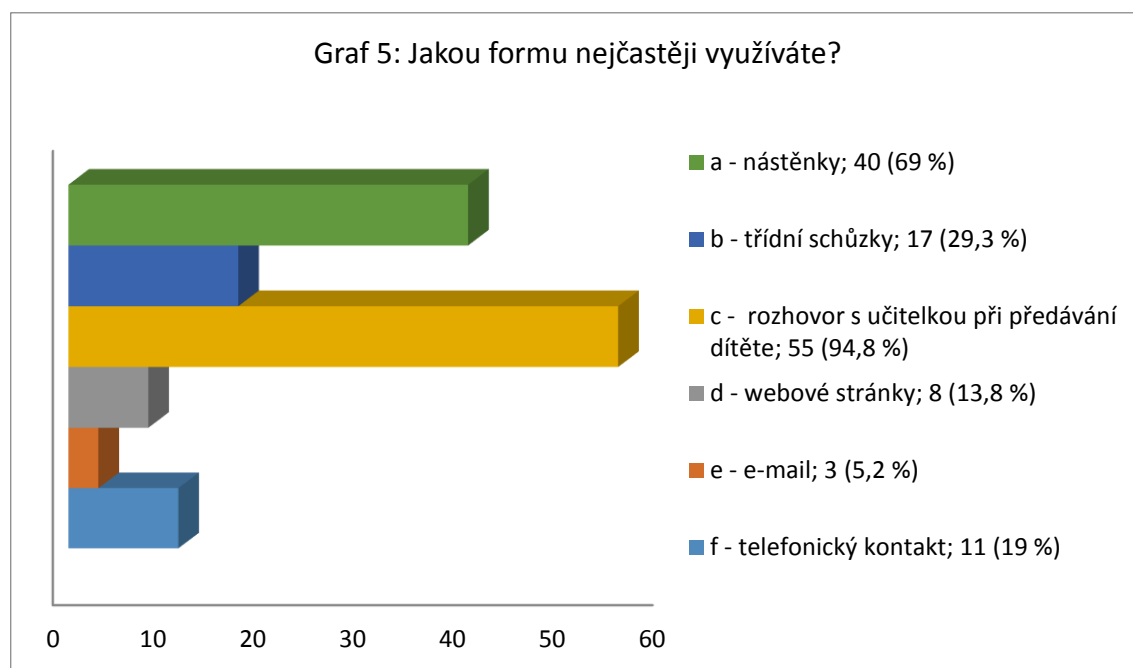
Otázka č. 4 – Jaké možnosti komunikace nabízí Vaše škola?

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky byla možnost zvolení více odpovědí. 57 respondentů (98,3 %) uvedlo nástěnky jako možnost komunikace, 53 rodičů (91,4 %) označilo třídní schůzky. Rozhovor s učitelkou zvolilo 56 respondentů (96,6 %), další možností byl e-mail, který byl zvolen 25 rodiči (43,1 %) a poslední možností byl telefonický kontakt, který uvedlo 41 respondentů (70,7 %).

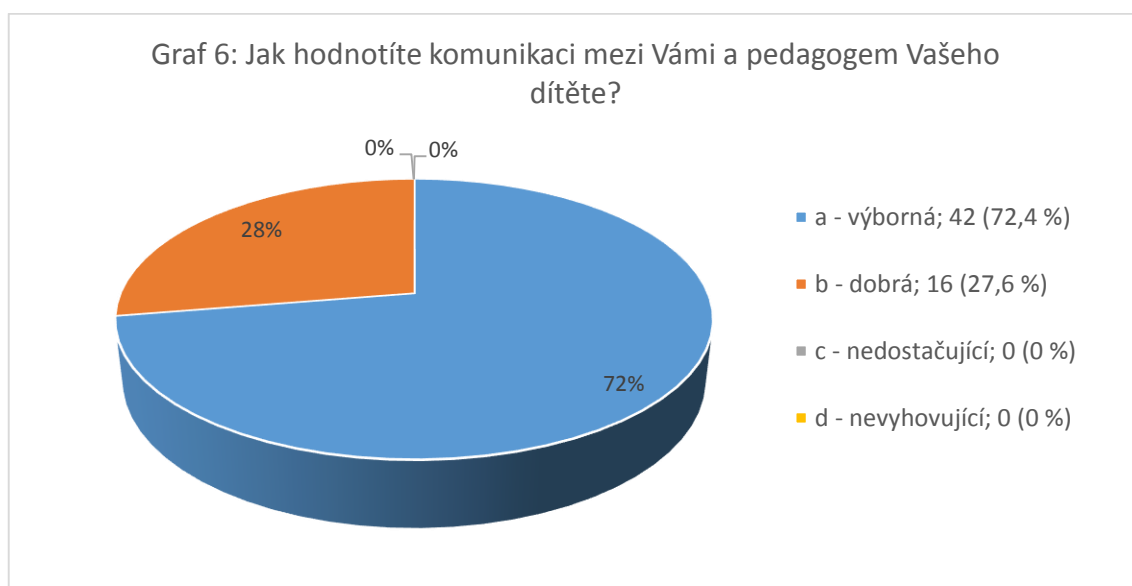
Otázka č. 5 – Jaké možnosti komunikace nabízí Vaše škola?

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky měli respondenti opět možnost označení více odpovědí. Možnost nástěnky zvolilo 40 (69 %) rodičů, třídní schůzku označilo pouze 17 (29,3 %) respondentů. Rozhovor s učitelem při předávání dítěte je nejčastější možností komunikace, kterou zvolilo 55 respondentů (94,8 %). Forma e-mailu byla zastoupena minimálně a to pouze 3 respondenty (5,2 %). Kontakt přes telefon označilo 11 rodičů (19 %).

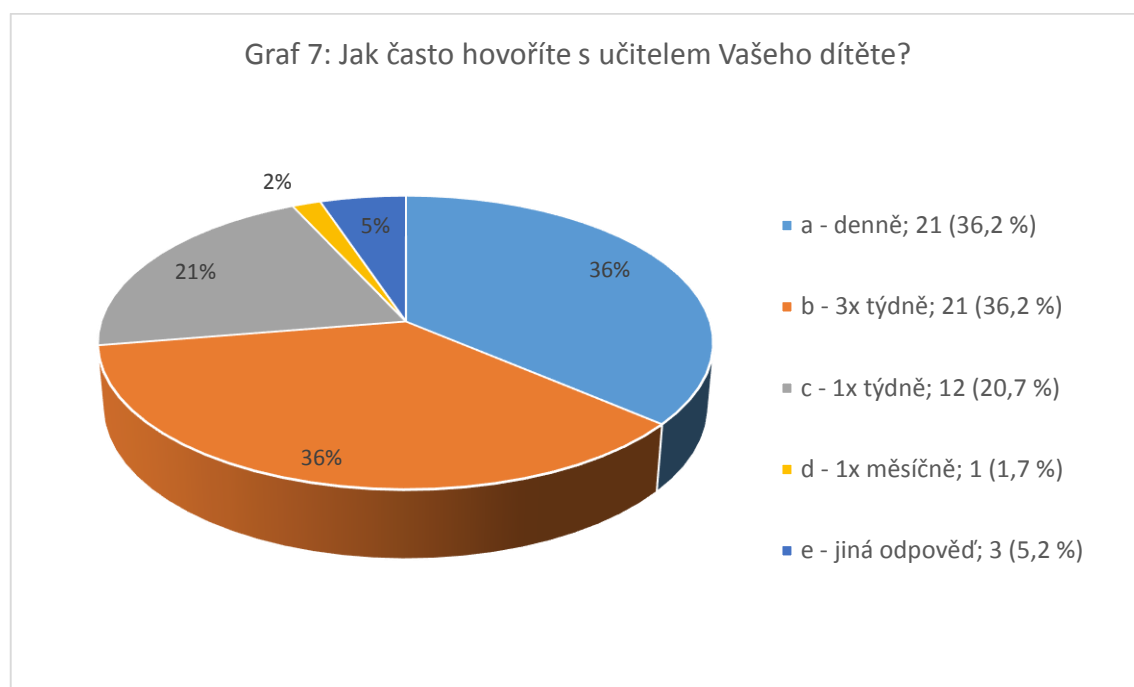
Otázka č. 6 – Jak hodnotíte komunikaci mezi Vámi a pedagogem Vašeho dítěte?

Zdroj: Vlastní výzkum

42 (72 %) dotazovaných respondentů uvedlo, že komunikaci mezi rodiči a učiteli hodnotí výborně. 16 (27,6 %) rodičů uvedlo, že komunikaci hodnotí jako dobrou. Nikdo neuvedl, že je pro něj komunikace nedostačující nebo nevyhovující.

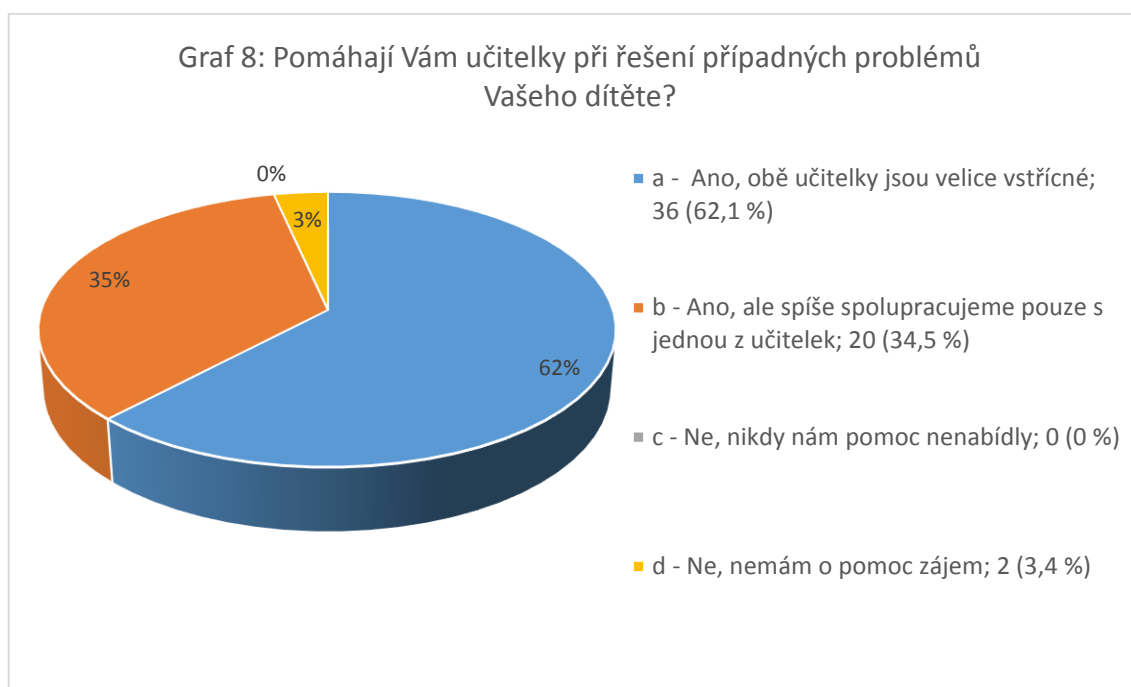
Otázka č. 7 – Jak často hovoříte s učitelem Vašeho dítěte?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf ukazuje, že 21 (36,2 %) dotazovaných respondentů uvedlo, že s učitelem hovoří denně. Stejně tak to je u možnosti, že hovoří s pedagogem 3x do týdne (též 21 respondentů = 36 %). 1x týdně mluví s učitelem 12 (21 %) rodičů a 1x za měsíc pouze 1 rodič (1,7 %). 3 respondenti (5,2 %) uvedli jinou odpověď, kterými byly: „Když mám nějakou otázku nebo problém.“ a „To je různé, ale stačí mi to 1-3x za měsíc.“

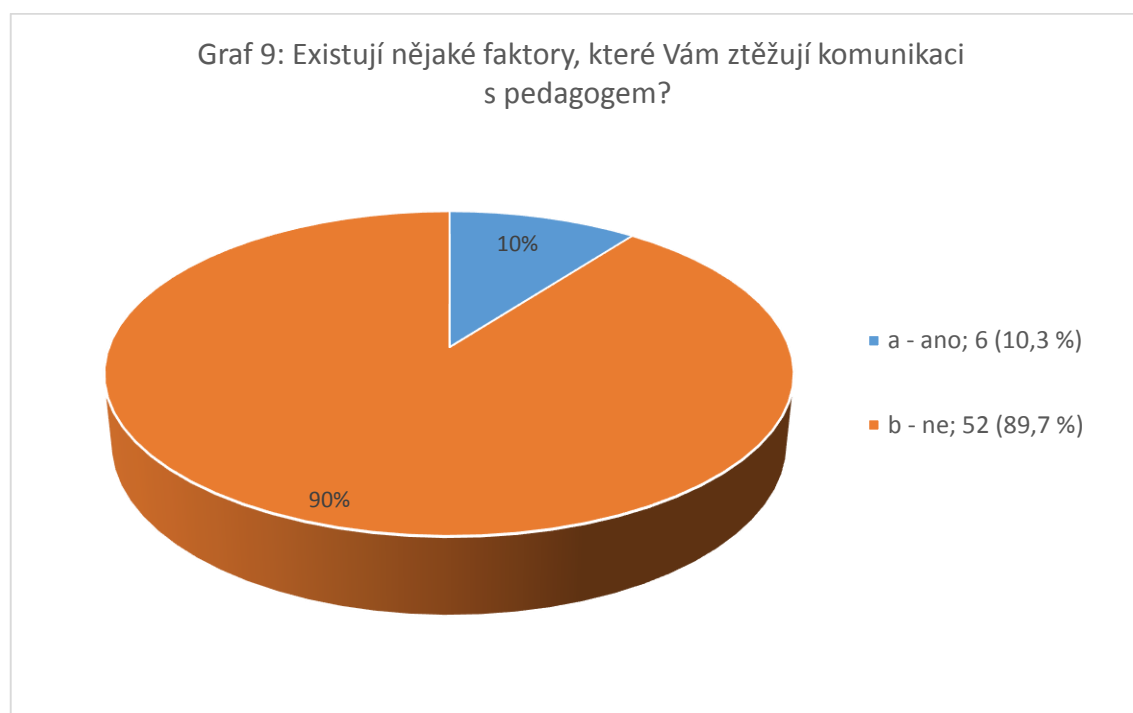
Otázka č. 8 – Pomáhají Vám učitelky při řešení případných problémů Vašeho dítěte?

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 8 můžeme vidět, že 36 (62,1 %) respondentů uvedlo možnost, že při řešení problémů jsou k nim obě učitelky velice vstřícné. 20 (34,5 %) rodičů uvedlo, že spíše spolupracují pouze s jednou z učitelek. Nikdo neoznačil možnost, že jim nikdy nebyla pomoc nabídnuta a pouze 2 (3,4 %) z rodičů odpovědělo, že nemají o pomoc zájem.

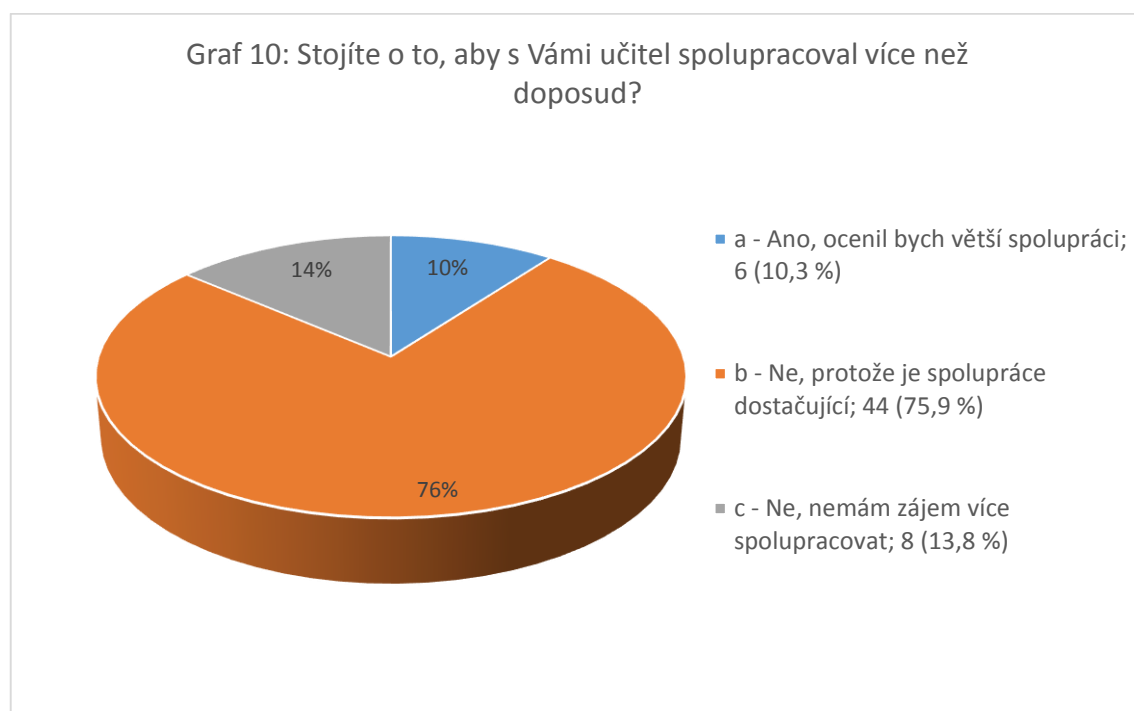
Otázka č. 9 – Existují nějaké faktory, které Vám ztěžují komunikaci s pedagogem?

Zdroj: Vlastní výzkum

52 (89,7 %) dotazovaných respondentů uvedlo, že podle nich neexistují žádné faktory, které by ztěžovaly komunikaci s pedagogem. 6 (10,3 %) rodičů uvedlo, že takové faktory existují a uváděli konkrétně tyto: osobní charakter učitele a chladný přístup k dětem, případně nevyhovující pracovní doba učitele.

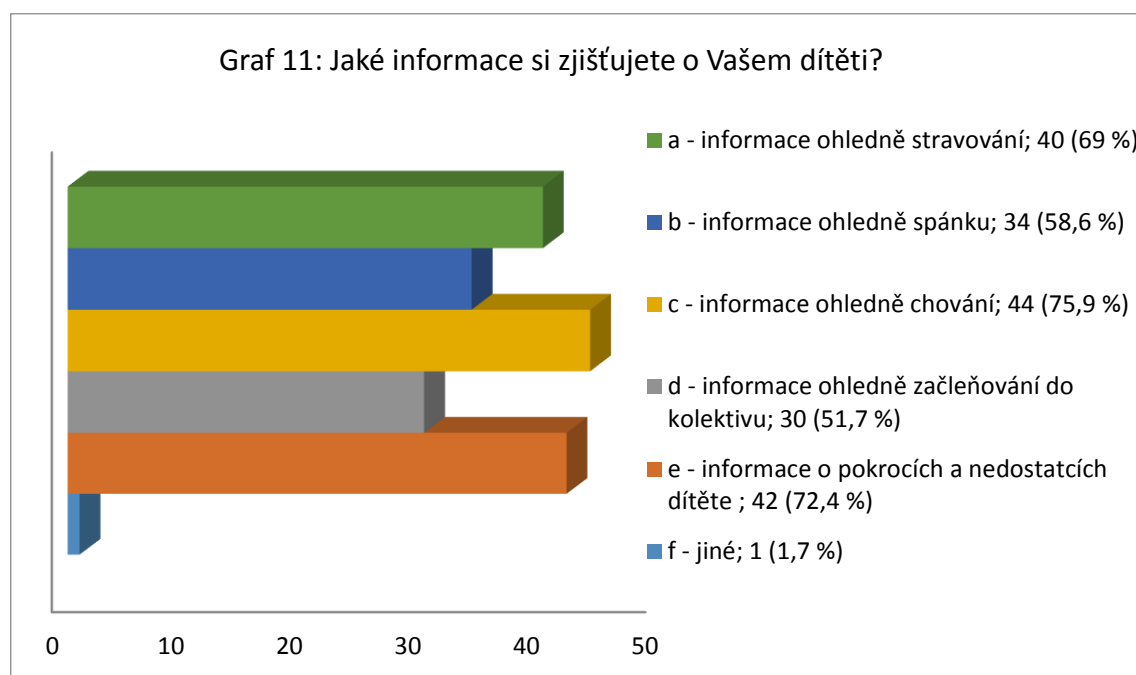
Otázka č. 10 – Stojíte o to, aby s Vámi učitel spolupracoval více než doposud?

Zdroj: Vlastní výzkum

Na grafu můžeme vidět, že 44 (75,9 %) respondentů nepotřebuje spolupracovat se školou více než doposud, protože je pro ně zavedená kooperace dostačující. 6 (10,3 %) rodičů by ocenilo větší spolupráci a 8 (13,8 %) z nich vyloženě nemá zájem více spolupracovat.

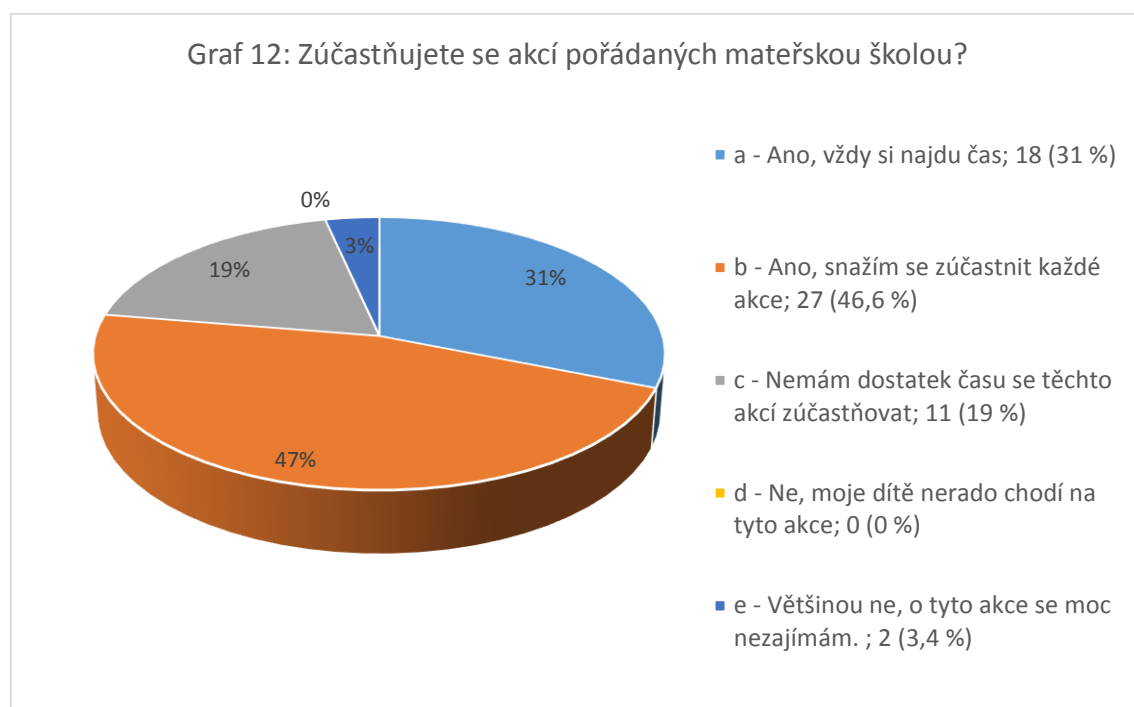
Otázka č. 11 – Jaké informace si zjišťujete o Vašem dítěti?

Zdroj: Vlastní výzkum

U otázky č. 11 byla možnost označit více odpovědí. Na grafu je možné vidět, že 40 respondentů (69 %) si zjišťuje informace ohledně stravování jejich dětí, 34 (58,6 %) rodičů se zajímá o informace ohledně spánku a 44 (75,9 %) rodičů se často ptá na chování dítěte. Informace týkající se začleňování dítěte do kolektivu označilo 30 (51,7 %) respondentů a možnost zjišťování si informací ohledně pokroků a nedostatků dítěte označilo 42 (72,4 %) rodičů. Jeden z respondentů vybral jinou možnost a tou byla odpověď: „Jak kdy.“

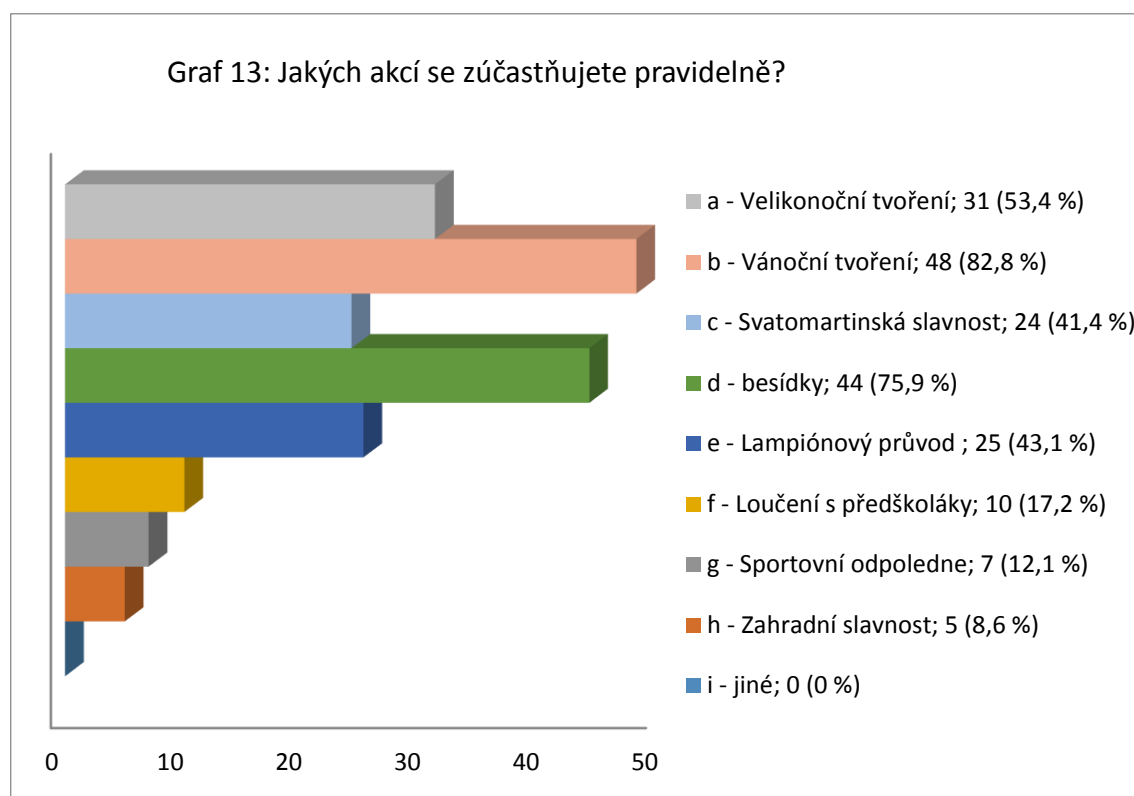
Otázka č. 12 – Zúčastňujete se akcí pořádaných mateřskou školou?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že 18 (31 %) respondentů si vždy najde čas na společné akce pořádané školou. 27 (46,6 %) rodičů se snaží zúčastňovat každé akce a 11 (19 %) z nich říká, že nemají dostatek času se těchto akcí zúčastňovat. Nikdo neoznačil možnost, že se akcí nezúčastňuje, protože tam jejich dítě nerado chodí a pouze 2 (3,4 %) rodiče uvedli, že většinou na akce nechodí, protože se o ně moc nezajímají.

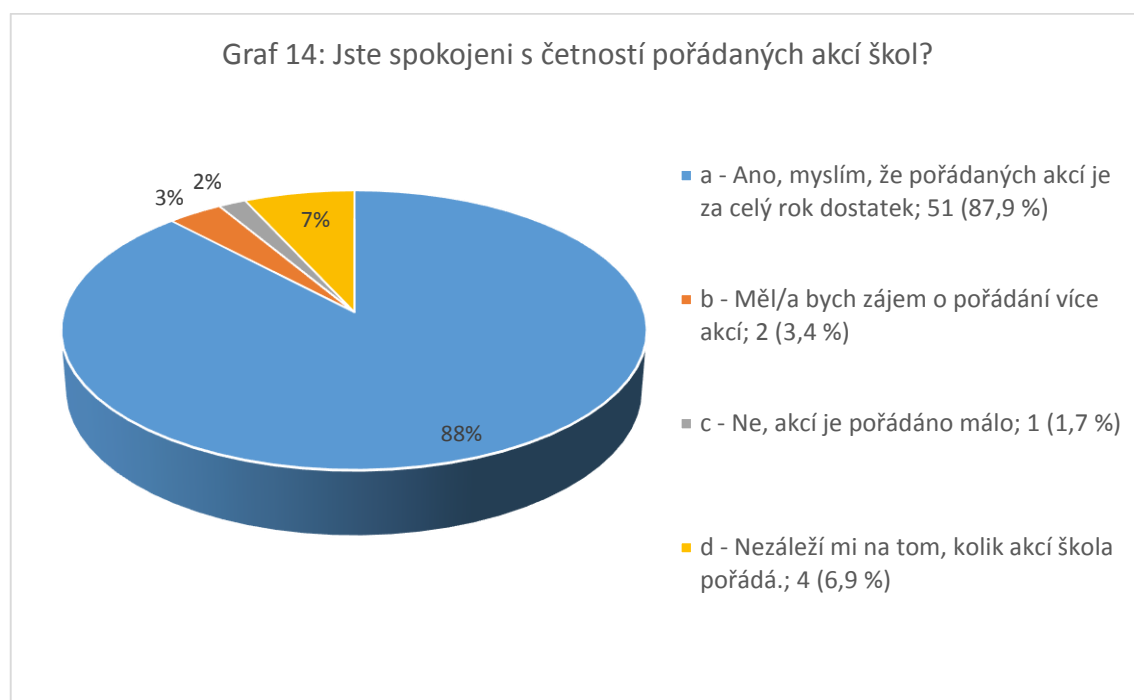
Otázka č. 13 – Jakých akcí se zúčastňujete pravidelně?

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující graf ukazuje oblíbenost akcí pořádaných školou, kde mohli respondenti zvolit více odpovědí. Největší úspěch má Vánoční tvoření, protože bylo označeno 48 (82,8 %) rodiči, dále jsou to besídky, které si vybralo 44 (75,9 %) respondentů a velkou úspěšnost má i Velikonoční tvoření (31 rodičů-53,4 %). Svatomartinskou slavnost označilo za pravidelně navštěvovanou akci 24 rodičů (41,4 %). Lampiónový průvod vybralo 25 (43,1 %) rodičů, akci Loučení s předškoláky označilo 10 (17,2 %) respondentů a sportovní odpoledne bylo vybráno 7 rodiči (12,1 %). Zahradní slavnost byla označena pouze 5 rodiči (8,6 %).

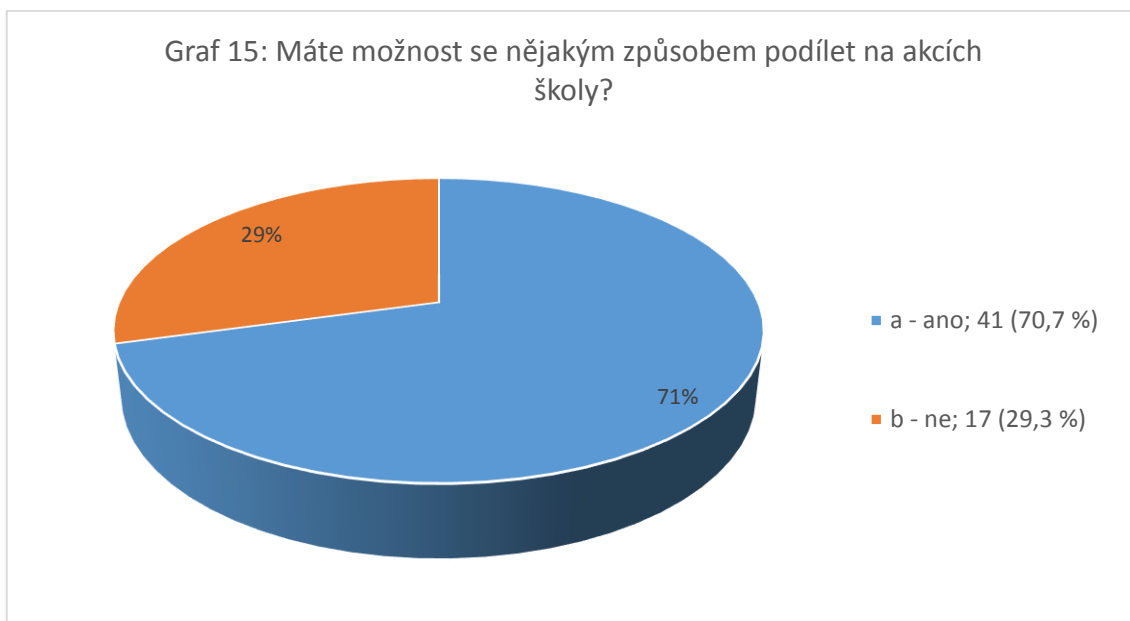
Otázka č. 14 – Jste spokojeni s četností pořádaných akcí škol?

Zdroj: Vlastní výzkum

Tento graf nám ukazuje, že 51 (87,9 %) dotazovaných rodičů si myslí, že pořádaných akcí je dostatek. 2 (3,4 %) rodiče by měli zájem o pořádání více akcí a 1 z respondentů (1,7 %) si myslí, že akcí je pořádáno málo. 4 (6,9 %) rodiče uvedli, že jim nezáleží na tom, kolik akcí škola pořádá.

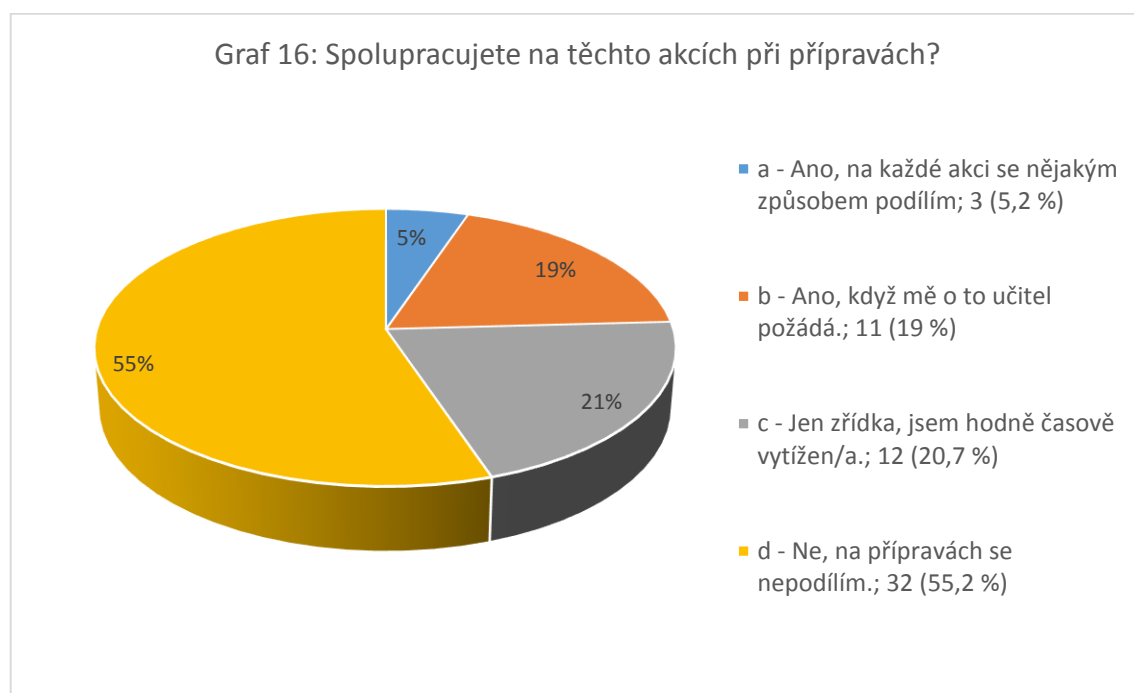
Otázka č. 15 – Máte možnost se nějakým způsobem podílet na akcích školy?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 15 ukazuje, že 41 (70,7 %) rodičů uvedlo, že mají možnost se podílet na pořádání akcí v mateřské škole a 17 (29,3 %) rodičů řeklo, že tuto možnost nemají.

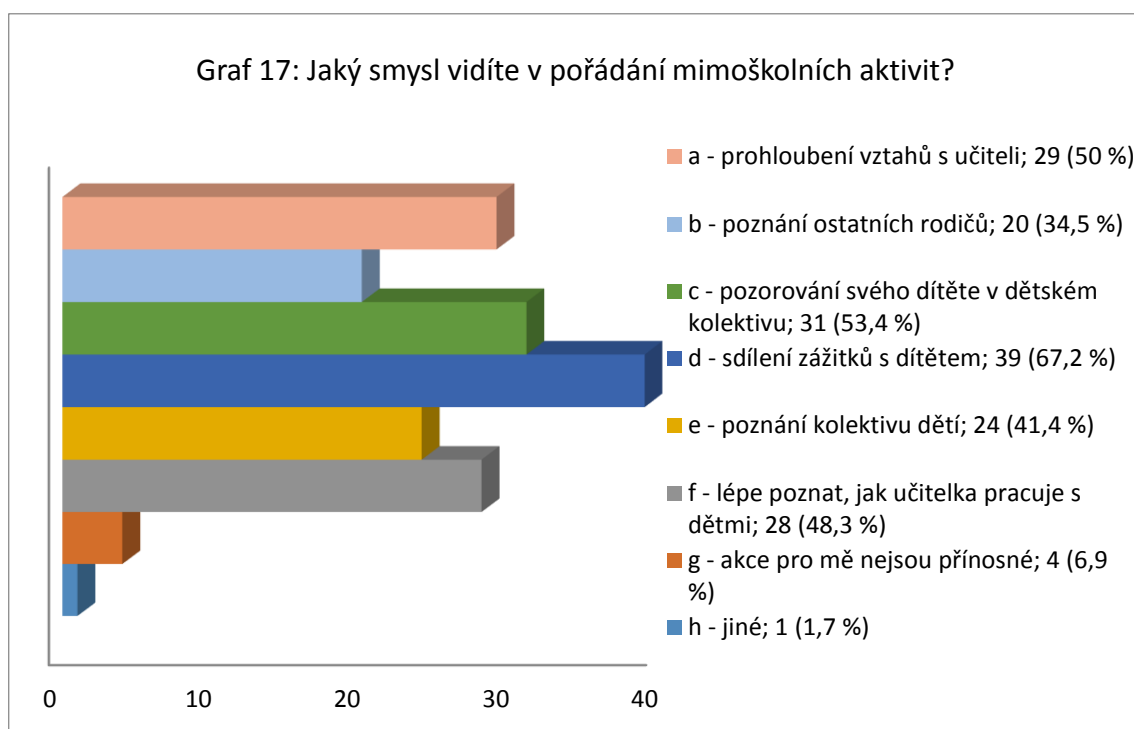
Otázka č. 16 – Spolupracujete na těchto akcích při přípravách?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu je zřejmé, že 32 (55,2 %) rodičů uvedlo, že se na přípravách akcí nepodílí. 12 (20,7 %) respondentů řeklo, že spolupracuje na těchto akcích jen zřídka z důvodu časové vytíženosti. 11 (19 %) rodičů uvedlo, že se podílí na akcích, ale jen když je o to učitel požádá a 3 (5,2 %) respondenti označili možnost, že se podílí nějakým způsobem na každé akci.

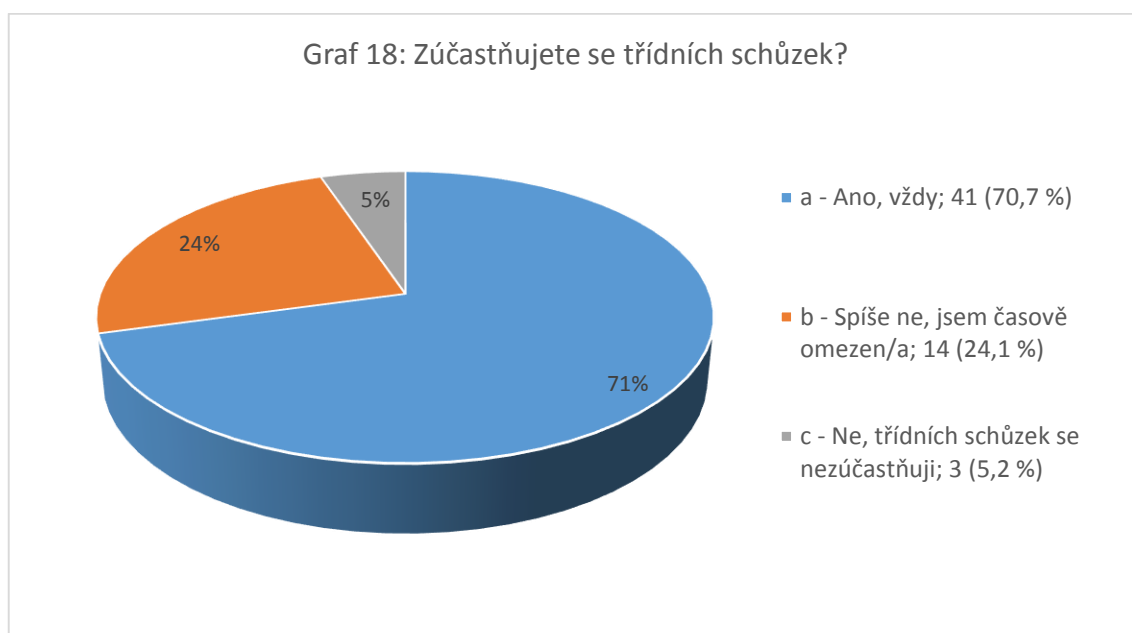
Otázka č. 17 – Jaký smysl vidíte v pořádání mimoškolních aktivit?

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky měli respondenti možnost více odpovědí. 29 (50 %) respondentů uvedlo, že na akcích se prohlubují vztahy s učiteli, 20 (34,5 %) respondentů uvedlo, že na akcích se seznámí s ostatními rodiči. 31 (53,4 %) rodičů pozoruje na akcích své dítě v dětském kolektivu a 39 (67,2 %) chodí na akce, protože mohou sdílet zážitky s dítětem. 24 (41,4 %) respondentů označilo možnost, že na akcích pozná kolektiv dětí a 28 (48,3 %) rodičů na akcích pozoruje a tím i pozná, jak pedagog pracuje s dětmi. 4 (6,9 %) respondentů uvedlo, že pro ně akce nemají žádný přínos. Jeden respondent označil jinou možnost, kterou byla: „Vytváření lidských dovedností u dítěte.“

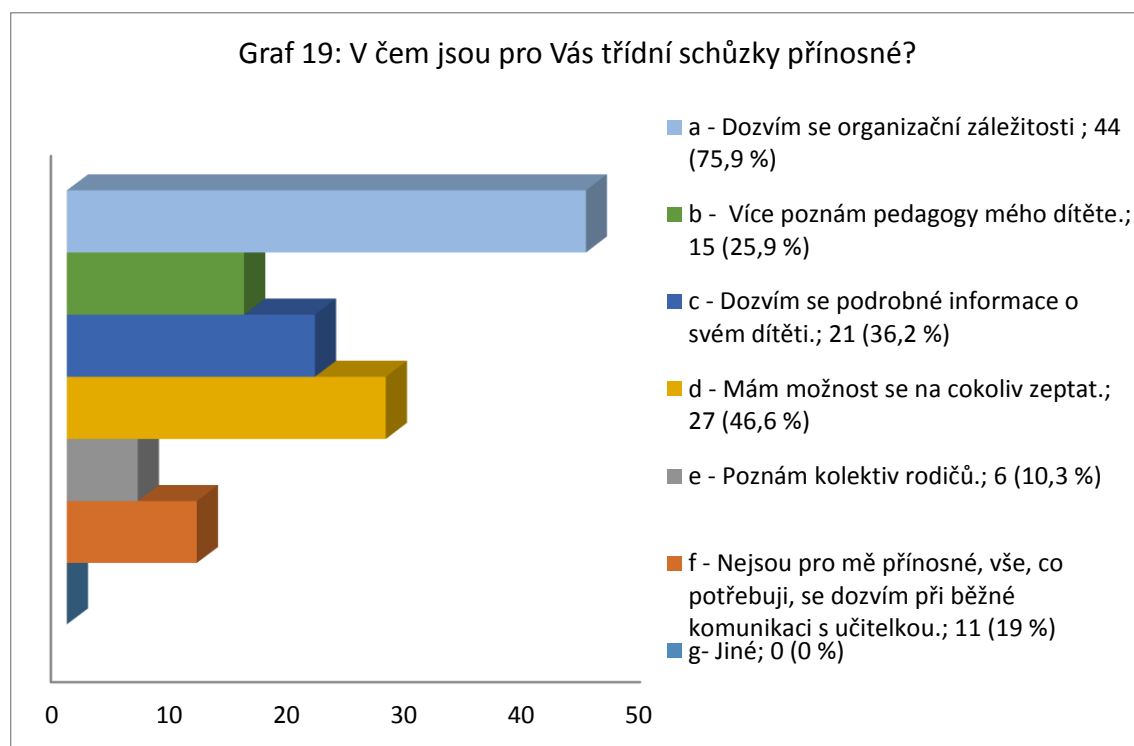
Otázka č. 18 – Zúčastňujete se třídních schůzek?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 18 uvádí, že 41 (70,7 %) rodičů se vždy zúčastňuje třídních schůzek. 14 (24,1 %) dotazovaných se spíše nezúčastňuje z důvodu časové omezenosti a 3 (5,2 %) rodiče na třídní schůzky vůbec nechodí.

Otázka č. 19 – V čem jsou pro Vás třídní schůzky přínosné?

Zdroj: Vlastní výzkum

Zde mohli respondenti uvést více možností. 44 (75,9 %) rodičů uvedlo, že na třídních schůzkách se dozví organizační záležitosti. 15 (25,9 %) respondentů označilo možnost, že více pozná pedagogy jejich dítěte a 21 (36,2 %) respondentů vybralo odpověď, že na třídních schůzkách se dozví podrobné informace o jejich dítěti. 27 (46,6 %) řeklo, že na setkáváních mají možnost se na cokoliv zeptat a 6 (10,3 %) rodičů uvedlo jako svoji odpověď, že poznají kolektiv rodičů. Pro 11 (19 %) respondentů nejsou třídní schůzky přínosné, protože vše potřebné se dozví při běžné komunikaci s učitelem.

7 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Šetření ukázalo názory učitelů a rodičů. Pohled na problém byl tedy oboustranný. Z výsledků průzkumu vyplývá, že celková spolupráce je na dobré úrovni.

Odpovědi na výzkumné otázky:

VO 1: V jaké míře se rodiče zapojují do aktivit probíhajících v mateřské škole nebo mimo ní?

Z výzkumného šetření je zřejmé, že se rodiče ve velmi hojném počtu zúčastňují akcí, které pořádá škola. Bohužel se rodiče jinak než účastí na akcích nepodílejí, ani z vlastní iniciativy nenabízejí ve většině případů jakoukoliv spolupráci.

VO 2: Mají rodiče zájem, aby s nimi učitel více spolupracoval?

Většina rodičů (76 %) v dotazníku odpověděla, že nemají zájem o rozšíření spolupráce, protože zavedenou kooperaci považují za dostatečnou.

VO 3: Jaká forma komunikace je pro rodiče a učitele nejvíce vyhovující?

Pedagogové i rodiče se v tomto případě shodli na tom, že osobní kontakt je nejvíce vyhovující formou komunikace.

VO 4: Dodržují rodiče povinnosti vyplývající ze školního řádu?

Učitelky v rozhovorech uvedly, že rodiče porušují nemálo povinností, které vyplývají z jejich školního řádu. Na tom, co rodiče porušují, se pedagogové shodovali.

VO 5: O co se nejvíce rodiče zajímají ohledně jejich dětí?

Rodiče se nejvíce zajímají o to, zda jejich dítě ve školce jedlo, jestli se dobře chovalo a jestli usnulo při odpoledním odpočinku. Na těchto odpovědích se rodiče i učitelé shodli. Je ale zajímavé, že 73 % rodičů v dotazníku označilo možnost, že si zjišťují informace o pokrocích a nedostacích jejich dítěte, ale na druhé straně pedagogové uváděli, že o tuto oblast se rodiče téměř nezajímají.

Výzkumné šetření je možné celkově hodnotit jako zdařilé. Dalo by se říci, že rodiče jsou více spokojeni s úrovní spolupráce v jejich mateřské škole oproti pedagogům, kteří často zdůrazňovali, že by rádi viděli větší zájem o dění v MŠ ze strany rodičů a také, aby dávali škole více podnětů z jejich strany. Záměrně se v dotaznících a v rozhovorech vyskytovaly stejné otázky. Učitelé a rodiče si ve většině odpovědí neprotiřečili.

Průzkum byl realizován v měsíci únoru roku 2015 a vyhodnocení dat proběhlo v březnu téhož roku. Úspěšnost sběru dat byla dobrá, všichni učitelé poskytli možnost udělat rozhovor a návratnost dotazníků byla 77 %.

Z realizovaného šetření by mohla mateřská škola použít nasbíraná data a podle svého s nimi pak naložit. Výsledky z dotazníků od rodičů mohou být vedení školy k dispozici pro to, aby se mohlo zaměřit na nedostatky, které rodiče vidí ve spolupráci se školou. Rozhovory s učiteli se mohou stát předmětem k vylepšení vzájemných vztahů.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala tématem spolupráce mateřské školy s rodinou. Dané téma bylo vybráno z důvodu aktuálnosti a důležitosti pro chod mateřské školy. Cílem práce bylo poukázat na význam rodiny a školy, protože oba aktéři mají své místo ve výchovně vzdělávacím procesu, a následně pak vymezit spolupráci mezi rodinou a školou. Výzkumná část byla zaměřena na konkrétní mateřskou školu a zachycení kooperace v ní.

Teoretická část se nejprve zabývala rodinou a školou. Dále byly uvedeny dokumenty, kde je kooperace zakotvena. Poslední kapitola se věnovala komunikaci, která je základem pro fungující spolupráci. Závěr teoretické části se zabíral oblastmi možné spolupráce mateřské školy s rodinou.

Výzkumná část bakalářské práce ukázala pohled učitelů a rodičů z konkrétní mateřské školy. Bylo využito smíšené výzkumné šetření z důvodu oboustranného pohledu na zkoumanou problematiku. Byly odhaleny formy a četnost kooperace mezi rodiči a pedagogy. Zároveň výsledky průzkumu poukázaly na postoj k zavedené spolupráci těchto dvou subjektů v mateřské škole.

Výsledky výzkumného šetření lze považovat za zdařilé. Celkový výsledek tohoto průzkumu je pozitivní. Ukázalo se, že spolupráci v mateřské škole je možné hodnotit jako fungující, ovšem s rezervami, na kterých se dá pracovat.

Cíle bakalářské práce byly naplněny. Výzkumné šetření bylo úspěšně realizováno a následně i vyhodnoceno.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8537-7.

ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-802-4746-401.

GARDOŠOVÁ, Juliana a Lenka DUJKOVÁ. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8815-5.

GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ. *Waldorfská škola*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 1996. ISBN 80-857-8309-6.

HAVLÍNOVÁ, Miluše. a kol. *Zdravá mateřská škola: modelový projekt pro podporu zdraví v mateřských školách ČR*. Vyd. 2. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-717-8164-9.

HAVLÍNOVÁ, Miluše a Eliška VENCÁLKOVÁ. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-807-3674-878.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JACKULÍKOVÁ, Jitka. *Stimulácia sociomorálneho vývinu v materskej škole*. Vyd. 1. Prešov: Rokus s.r.o., 2006. ISBN 80-89055-66-4.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-802-4744-353.

LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0378-0.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia v oboru*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8399-4.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-807-3676-278.

RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

SEDLÁČKOVÁ, Hana, Zora SYSLOVÁ a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ. *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-884-8.

SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3677-787.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004. ISBN 80-870-0000-5.

SVOBODOVÁ, Eva. *Obsah a formy předškolního vzdělávání*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-807-0409-404.

SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-807-3677-749.

ŠMELOVÁ, Eva. *Mateřská škola: teorie a praxe I*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0945-3.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Jak hodnotíte celkovou spolupráci rodičů s mateřskou školou, kterou Vaše dítě navštěvuje?	39
Graf 2: Jakou formou se zajímáte o dění v mateřské škole?	40
Graf 3: Myslíte si, že máte dostatek možností informovat se o dítěti a dění v MŠ?	41
Graf 4: Jaké možnosti komunikace nabízí Vaše škola?	42
Graf 5: Jaké možnosti komunikace nabízí Vaše škola?	43
Graf 6: Jak hodnotíte komunikaci mezi Vámi a pedagogem Vašeho dítěte?	44
Graf 7: Jak často hovoříte s učitelem Vašeho dítěte?	45
Graf 8: Pomáhají Vám učitelky při řešení případných problémů Vašeho dítěte?	46
Graf 9: Existují nějaké faktory, které Vám ztěžují komunikaci s pedagogem?	47
Graf 10: Stojíte o to, aby s Vámi učitel spolupracoval více než doposud?	48
Graf 11: Jaké informace si zjišťujete o Vašem dítěti?	49
Graf 12: Zúčastňujete se akcí pořádaných mateřskou školou?	50
Graf 13: Jakých akcí se zúčastňujete pravidelně?	51
Graf 14: Jste spokojeni s četností pořádaných akcí škol?	52
Graf 15: Máte možnost se nějakým způsobem podílet na akcích školy?	53
Graf 16: Spolupracujete na těchto akcích při přípravách?	54
Graf 17: Jaký smysl vidíte v pořádání mimoškolních aktivit?	55
Graf 18: Zúčastňujete se třídních schůzek?	56
Graf 19: V čem jsou pro Vás třídní schůzky přínosné?	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Rozhovor s učiteli

Příloha č. 2 – Dotazník pro rodiče

Příloha č. 1:

Polostrukturovaný rozhovor s učiteli

Dobrý den, jsem studentkou Pedagogické fakulty na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a ráda bych Vás požádala o zodpovězení otázek, které se budou týkat tématu: spolupráce mateřské školy s rodinou. Vaše odpovědi mi poslouží k výzkumu do mé bakalářské práce. Vaše anonymita bude zachována, odpovědi budou sloužit pouze k účelům této práce. Předem Vám děkuji za Vaše odpovědi a názory.

- 1) Je podle Vás spolupráce mateřské školy a rodičů významná?
 - a. V čem?
- 2) Jak hodnotíte spolupráci s rodiči ve Vaší MŠ?
 - a. Jste spokojeni s úrovní této spolupráce?
 - b. V čem ano?
 - c. V čem je nedostačující?
 - d. Co může podle Vás více udělat škola a co rodič pro zlepšení spolupráce?
- 3) Máte zájem o intenzivnější spolupráci s rodiči?
 - a. V jakých oblastech?
- 4) Projevuje většina rodičů zájem o chování a pokroky svého dítěte?
 - a. O jaké oblasti se rodiče nejvíce zajímají? (jídlo, spánek, postoj v kolektivu,...)
- 5) Na co se Vás rodiče nejvíce dotazují ohledně svých dětí?
- 6) Jakou formu komunikace s rodiči považujete za nejefektivnější?
 - a. Proč?
- 7) Znají rodiče školní řád?
 - a. Byli s ním seznámeni?
 - b. Podíleli se na něm?
 - c. Porušují rodiče nějaké povinnosti vyplývající ze školního řádu? (popř. jaké?)
- 8) Projednávání jakých skutečností s rodiči jsou pro Vás nejobtížnější?
 - a. Akceptují a následně řeší s Vámi rodiče pak tyto situace?

- 9) Jednáte s rodiči o možné spolupráci?
- a. V jakých oblastech?
 - b. Jakou formou?
 - c. Nabízejí Vám rodiče sami od sebe jakoukoliv pomoc a spolupráci?
- 10) Mají rodiče možnost anonymně vyjádřit své návrhy, připomínky a očekávání?
- a. Pokud ano, je to pro Vás přínosné? V čem?
- 11) Pořádáte nějaké akce spolu s rodiči či některými organizacemi?
- a. Jaké akce to jsou?
 - b. Jak jsou hodnoceny?
- 12) Která z těchto akcí má podle Vás největší úspěch?
- 13) Do jaké míry se podílejí rodiče na těchto akcích?
- 14) Jsou ve Vaší MŠ organizovány informační schůzky?
- a. Pokud ano, jakým způsobem jsou organizovány?
- 15) V čem vidíte největší přínos ve spolupráci mateřské školy a rodiči?
- 16) Co se Vám na spolupráci MŠ a rodiny líbí, co postrádáte a co byste vylepšili?
- 17) Chtěli byste ještě něco důležitého zmínit k aktuálnímu tématu, co v našem rozhovoru doposud nezaznělo?

Příloha č. 2:

Dotazník

Dobrý den vážení rodiče,

jsem studentkou Pedagogické fakulty na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který se týká tématu: Spolupráce mateřské školy s rodinou. Prosím o pravdivé odpovědi, které mi napomohou k objektivnímu výsledku výzkumného projektu, který bude součástí mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a sebraná data budou sloužit pouze k účelům této práce.

Vhodnou odpověď zakroužkujte. Máte možnost zvolit i více odpovědí.

Předem Vám děkuji za Váš čas, ochotu a spolupráci. ☺

1. Jak hodnotíte celkovou spolupráci rodičů s mateřskou školou, kterou Vaše dítě navštěvuje?

- a) výborně
- b) s drobnými nedostatky
- c) spíše mi nevyhovuje
- d) je nedostačující

2. Jakou formou se zajímáte o dění v mateřské škole?

- a) osobní kontakt s učitelkou
- b) webové stránky
- c) nástěnky
- d) přes vlastní dítě
- e) obecní noviny
- f) jiné.....

3. Myslíte si, že máte dostatek možností informovat se o dítěti a dění v MŠ?

- a) Ano, je to pro mě dostačující.
- b) Měl/a bych zájem o rozšíření těchto možností.
- c) Ne, myslím si, že možností je málo.

4. Jaké možnosti komunikace nabízí Vaše škola?

- a) nástěnky
- b) třídní schůzky
- c) rozhovor s učitelkou při předávání dítěte
- d) webové stránky
- e) e-mail
- f) telefonický kontakt
- g) jiné

5. Jakou formu nejčastěji využíváte?
- a) nástěnky
 - b) třídní schůzky
 - c) rozhovor s učitelkou při předávání dítěte
 - d) webové stránky
 - e) e-mail
 - f) telefonický kontakt
6. Jak hodnotíte komunikaci mezi Vámi a pedagogem Vašeho dítěte?
- a) výborná
 - b) dobrá
 - c) nedostatečná
 - d) nevyhovující
7. Jak často hovoříte s učitelem Vašeho dítěte?
- a) denně
 - b) 3x týdně
 - c) 1x týdně
 - d) 1x měsíčně
 - e) Dle potřeby, uveďte prosím:
8. Pomáhají Vám učitelky při řešení případných problémů Vašeho dítěte?
- a) Ano, obě učitelky jsou velice vstřícné.
 - b) Ano, ale spíše spolupracujeme pouze s jednou z učitelek.
 - c) Ne, nikdy nám pomoc nenabídly.
 - d) Ne, nemám o pomoc zájem.
9. Existují nějaké faktory (např.: osobní charakter, nevyhovující pracovní doba, ...), které Vám ztěžují komunikaci s pedagogem?
- a) Ano Jaké?
 - b) Ne
10. Stojíte o to, aby s Vámi učitel spolupracoval více než doposud?
- a) Ano, ocenil bych větší spolupráci.
 - b) Ne, protože je spolupráce dostačující.
 - c) Ne, nemám zájem více spolupracovat.

11. Jaké informace si zjišťujete o Vašem dítěti?

- a) informace ohledně stravování
- b) informace ohledně spánku
- c) informace ohledně chování
- d) informace ohledně začleňování do kolektivu
- e) informace o pokrocích a nedostatcích dítěte
- f) jiné

12. Zúčastňujete se akcí pořádaných mateřskou školou?

- a) Ano, vždy si najdu čas.
- b) Ano, snažím se zúčastnit každé akce.
- c) Nemám dostatek času se těchto akcí zúčastňovat.
- d) Ne, moje dítě nerado chodí na tyto akce.
- e) Většinou ne, o tyto akce se moc nezajímám.

13. Jakých akcí se zúčastňujete pravidelně?

a) Velikonoční tvoření	f) Loučení s předškoláky
b) Vánoční tvoření	g) Sportovní odpoledne
c) Svatomartinská slavnost	h) Zahradní slavnost
d) Besídky	i) jiná
e) Lampiónový průvod	

14. Jste spokojeni s četností pořádaných akcí škol?

- a) Ano, myslím, že pořádaných akcí je za celý rok dostatek.
- b) Měl/a bych zájem o pořádání více akcí.
- c) Ne, akcí je pořádáno málo.
- d) Nezáleží mi na tom, kolik akcí škola pořádá.

15. Máte možnost se nějakým způsobem podílet na akcích školy?

- a) ano
- b) ne

16. Spolupracujete na těchto akcích při přípravách?

- a) Ano, na každé akci se nějakým způsobem podílím.
- b) Ano, když mě o to učitel požádá.
- c) Jen zřídka, jsem hodně časově vytížen/a.
- d) Ne, na přípravách se nepodílím.

17. Jaký smysl vidíte v pořádání mimoškolních aktivit?

- a) prohloubení vztahů s učiteli
- b) poznání ostatních rodičů
- c) pozorování svého dítěte v dětském kolektivu
- d) sdílení zážitků s dítětem
- e) poznání kolektivu dětí
- f) lépe poznat, jak učitelka pracuje s dětmi
- g) akce pro mě nejsou přínosné
- h) jiné

18. Zúčastňujete se třídních schůzek?

- a) Ano, vždy.
- b) Spíše ne, jsem časově omezen/a.
- c) Ne, třídních schůzek se nezúčastňuji.

19. V čem jsou pro Vás třídní schůzky přínosné?

- a) Dozvíím se organizační záležitosti (chod školy, novinky, požadavky).
- b) Více poznám pedagogy mého dítěte.
- c) Dozvíím se podrobné informace o svém dítěti.
- d) Mám možnost se na cokoliv zeptat.
- e) Poznám kolektiv rodičů.
- f) Nejsou pro mě přínosné, vše, co potřebuji, se dozvíím při běžné komunikaci s učitelkou.
- g) Jiné